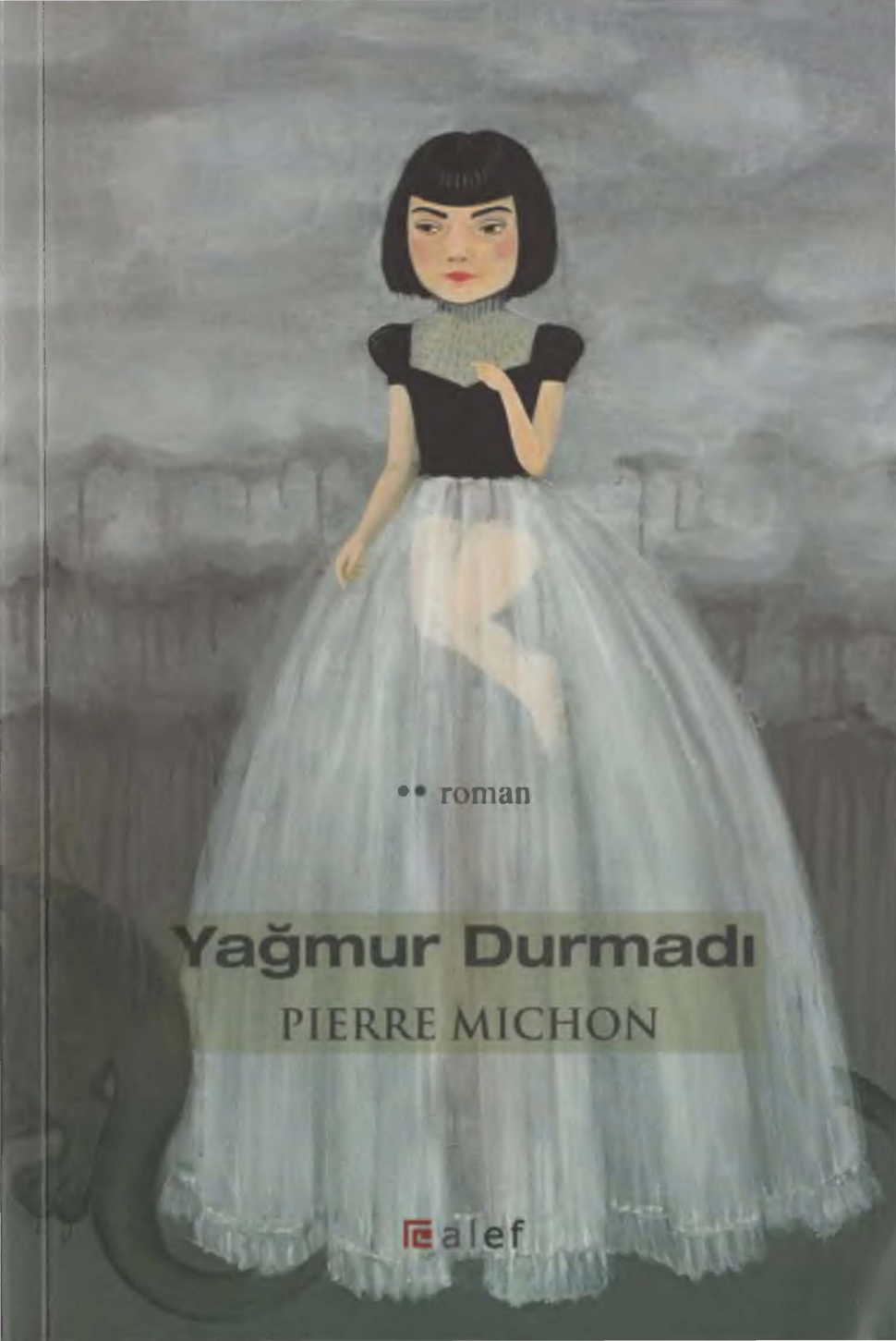

•• roman
Yağmur Durmadı
PIERRE MICHON
alef

Pierre Michon

1945 doğumlu Fransız yazar. Edebiyat öğrenimini Antonin Artaud üzerine yazdığı yüksek lisans teziyle tamamladı. İlk romanı *Vies minuscules* (Küçük Hayatlar, 1984) ile France Culture ödülünü kazandı. Ardından Arthur Rimbaud üzerine kısa metinlerden oluşan *Rimbaud le fils*'i ve kurgu tarzında *Yağmur Durmadı*'yı ve *Abbes*'yi yayımladı. 2009'da yayımlanan *Les Onze*'da (On Birler) kurgu ürünü bir ressama ait bir tablonun tasviri üzerinden Fransız Devriminin bir anlatısını sundu. Bu romanıyla Academie Française'in Roman Büyük Ödülünü kazandı.

Aziz Ufuk Kılıç

1973 doğumlu çevirmen. Galatasaray Lisesinden sonra ODTÜ ve Galatasaray Üniversitesinde felsefe okudu. Yüksek lisans tezini Maurice Blanchot üzerine yazdı. Jean-Luc Nancy, Jacques Ranciere, Alain Badiou, Miguel Abensour, Jean Baudrillard, François Zourabichvili gibi birçok önemli güncel Fransız filozofun kitaplarını Türkçeye çevirdi. İngilizceden çevirdiği yazarlar arasında Eduardo Cadava, Beatriz Colomina, Juhani Palasma gibi isimler sayılabilir.

alef

KURGU KİTAPLIĞI DİZİSİ 21

YAĞMUR DURMADI

PIERRE MICHON

Fransızca adı: La Grande Beune

Fransızcadan çeviren: Aziz Ufuk Kılıç

Roman

Mayıs 2011

ISBN 978-9944-494-59-5

Yayıncılık sertifika no: 11017

© Editions Verdier, 1996

© Alef Yayınevi, İstanbul, 2010.

Türkçe yayın hakları Alef Yayınevine aittir.

İzinsiz çoğaltılamaz.

Cet ouvrage, publie dans le cadre du programme d'aide à la publication, bénéficie du soutien du Ministere des Affaires Etrangères, de l'Ambassade de France en Turquie et de l'Institut Français d'Istanbul.

Çeviriye ve yayına katkı programı çerçevesinde yayımlanan bu yapıt Fransa Dışişleri Bakanlığının, Türkiye'deki Fransa Büyükelçiliğinin ve İstanbul Fransız Kültür Merkezinin desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Pierre Michon

YAĞMUR DURMADI

ROMAN

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN:
Aziz Ufuk Kılıç

alef yayınevi

Yayına hazırlayan: Sinan Kılıç

Kapak tasarımı: Sinan Kılıç

Kapak resmi: Banu Birecikligil, *Ejderha Terbiyecisi*,
125 x 135cm, 2009, tual ü. yağlıboya

Baskı: Mutlu Basım Yayın

tlf. (212) 577 72 08

Alef Yayınevi

Sofyalı Sokak Paşa İşhanı No 2 Kat 3 Daire 5

Asmalımescit / İSTANBUL

tlf. (0212) 245 56 27 • faks (0212) 245 54 56

İnfo@alefyayinevi.com • www.alefyayinevi.com

Yağmur Durmadı

Toprak üstü açılmış bir anne gibi
çıplak ve sıkıntılı uyuyordu.
—Andrei Platonov

I

Les Martres ile Saint-Amand-le-Petit arasında, Beune Irmağı üzerinde Castelnau kasabası vardır. 1961'de Castelnau'ya tayinim çıkmıştı: sanırım iblisler de böyle, aşağı Dairelere yollanıyorlar; biz emekliliğe doğru yuvarlanıp giderken onlar da takla ata ata yer yarığına doğru ilerliyorlar. Henüz büsbütün düşmüş değildim, ilk görev yerimdi, yirmi yaşındaydım. Castelnau, garı olmayan, kuş uçmaz kervan geçmez bir yerdir; sabahları Brive'den ya da Perigueux'den kalkan otobüsler sizi ancak çok geç saatte, yolun en sonunda oraya bırakır. Ben bir gece vakti, farlara çarpan eylül yağmuru altında, kocaman cam sileceklerinin kalkış ve inişleri arasında, bir süreliğine sersemlemiş halde varmıştım; köyü görmedim, yağmur kapkaraydı. Aşağısında Beune'ün aktığı falezin ağzındaki tek otel olan *Chez Hélène*'e yerleştim; o akşam Beune'ü doğru dürüst görmedim, ama odamın penceresinden karanlığa sarktığımda pansiyonun arkasındaki boşluğu kestirebiliyordum. Üç merdivenle ortak salona iniliyordu; salon eskiden *antik kırmızı* denilen

sığır kanı rengine boyalıydı; güherçile kokuyordu; içki içen birkaç kişi, sessizlik anları ile tüfekli oltalı avlar arasında, yüksek sesle konuşuyor, duvara gölgelerini düşüren zayıf bir ışık altında kımıldıyorlardı; gözlerinizi kaldırdığınızda, tezgâhın üzerinde sivri kafası şiddetle size yönelmiş, ama gövdesi duvar boyunca adeta koşarak kaçan doldurulmuş bir tilki postu size bakıyordu. Gece vakti hayvanın gözü, kırmızı duvarlar, insanların kaba konuşmaları, arkaik lafları, bütün bunlar beni tanımlanmamış bir geçmişe götürüyor, bu geçmiş de bana hazdan ziyade çok yakında çocuklarla yüz yüze gelecek olmamdan kaynaklanan bir ürküntü veriyordu: beni yetişkin hayatın hain kayığına bindirip suyun ortasında soyup aşağı atacak olan, her dem taze sakalları ve çirkin lehçeleriyle karanlıkta sırıtan, sonra suyun kıyısında çömelmiş tek kelime etmeden büyük balıkları taşlayan bu şüpheli balıkçılar ve kaptanlar, geleceğim gibi göründü bana. Eylül ayının bulanık suları pencerelere vuruyordu. Hélène Kume'li Sibil gibi yaşlı ve cüsseli, onun gibi düşünceliydi, güzel çaputlar bağlamış, başına bir başörtüsü dolamıştı; manşetleri sıyrılmış şişman kollarıyla önümdeki masayı siliyordu; bu alçakgönüllü jestlerde bir gurur, bir sessiz neşe ışıldıyordu: onu bir tilkinin hüküm sürdüğü bu kırmızı tavernanın başına geçiren hangi serüvendi acaba, diye

düşündüm. Akşam yemeği istedim; ocağın söndüğünü, yaşının ilerlemiş olduğunu söyleyerek alçakgönüllülükle özür diledi ve bana hikâyelerde, kapkaranlık ve dalgalı bir dereyi geçerken gövdelerine demir kılıç girmezden önce, hacıların ve silahlı adamların yanlarında taşıdıkları şu soğuk şeylerden bol bol servis etti. Yanında dalgalarla baş edebilmek için büyük bir kadeh şarap. Bu eski zaman şarküterilerini yedim; yan masada konuşmalar azalmıştı, uykudan ya da havada vurdukları hayvanların anısından ağırlaşmış kafalar birbirine yaklaşıyordu; adamlar gençti; uykuları, avları, ortaçağ öyküleri gibi yaşlıydı. Sonunda bu Eflakî haydutlar şapkalarını taktılar, ayağa kalktılar, kırık kıvrımları parıldayan mürekkep karası muşambaları içinde ne idüğü belirsiz işlerine, kaptanlığa, uyumaya giderek mağrur mağrur uzaklaştılar; birinin üstünde yıldızlı bir gece tulumu vardı, sivri hatlı ince yüzünü bana döndü; beyaz dişleri suç ortaklığı ya da acıma ifadesi taşıyan bakışında parıldadı. Mobiletlerin marş sesi geldi. Açık kalan kapının ötesinde gece puslu, hareketsizdi: yağmur başka yere boşanıyordu, şimdi sis vardı. "Bu balıkçı Jean" dedi Hélène, cılız motorların yola çıktıkları yerdeki sise doğru kafasıyla işaret ederek; öylesine belirsiz bir jestti ki, sisten bahsediyor da olabilirdi. Gülümsüyordu. Kırışıklarıyla gülümse-

mesinin uyumu harikaydı. Kapısını kapattı, ışıkların düğmelerine dokundu, ışıklar söndü, ayağa kalkarken uykuya dalmıştım bile, ne fark ederdi nerede olduğum, tilkilerin rüyalara girdiği ülkelerde ve sudan dışarı sıçrayan, küt bir sesle geri düşen görünmez balıklar sisinin ortasında, Dordogne'un dibinde, yani Allahın terk ettiği yerde, Eflak'ta.

Yağmur eylül boyunca yağdı.

Öğrencilerim canavar değildi: her şeyden korkan ve sebepsiz yere gülen çocuklardı. Bana küçük sınıfı emanet etmişlerdi, en küçük sınıfı değil de, küçük çocukların dersini; ortalıkta çok sayıda birbirine benzer beden vardı; teneffüslerde onlar yağmur altında üstü kapalı avludaki rüzgârlı oyuğa doğru koşarken ben yüksek pencerelerin arkasından onları gözlüyor, adlarını öğreniyor, onları tanımaya çalışıyordum, sonra birdenbire, yağmurun çoğul ve soylu gövdesinin ardında, bir sundurmanın altına doluştuklarında, onları görmez oluyordum. Okul salonunda yalnız ben vardım. Bütün bir sıra askılıkta asılı, hâlâ sabah yağmurunun kokusunu taşıyan kabanlarına baktım, sanki bir cüceler ordusu açık havada konaklama sırasında ceketlerini kurumaya bırakmış gibiydi; bu küçük çaputların da adını söylüyor, biraz duyguyla sahiplerine atfediyordum. Ve elbette duvarlarda büyük karatahtalar vardı, harf-

ler, heceler, sözcükler, kenarları desenli, renkli boyalı cümleler, çocukların zihnini okşayan, oltaya düşüren, güldüren obez oğlanları, saçları örgülü kızları ve küçük tavşanları numaradan ağlatan fiil çekimlerini üzerlerine boca eden eden bütün o naif imgelem. Çocuklar düşündükleri, ağladıkları zaman, ayaklarını oynatıyorlar: bu uygulamalı, hüzünlü, biraz çamurlu dansı sıraların altından görüyordum; beyaz ahşap üzerinde bu şişko patatesler aynı ritmi, aynı sofuluğu açığa vuruyordu. Bu beni duygulandırıyordu, evet; çünkü ben de yirmi yaşındaydım, çok da uzakta değildim; aslında tam da uzaklaşıyordum, artık orada değildim.

Camlı bir mobilyanın içinde, fon duvarına karşı tozlar altında uyuyan şey ise çok daha uzaktan geliyordu. Bir önceki yüzyıldan, keçisakallılar döneminden, Jules'ler Cumhuriyeti'nden, Périgueux'lü atletik rahiplerin Âdem'in kemiklerini bulmak için cüppelerinin eteklerini toplayarak mağaralara girdikleri ve yine Périgueux'lü öğretmenlerin birkaç okul çocuğuyla birlikte üstlerini başlarını kirleterek insanın Âdem'den doğmadığını kanıtlayan kemiğe doğru emekledikleri yerden geliyordu; her nesneye yapıştırılmış, o zamanları karakterize eden ve o zamanlar her iki taraftaki ılımlıların, naiflerin, kutsal yazıya ve insanın yarınlarına inananların paylaştığı kibirli, yuvarlak, dopdolu, adanmış

güzel yazıyla yazılmış âlimane isimler taşıyan etiketlerin tanıklık ettiği gibi; ama daha az sayıda da olsa, bizim yüzyılımızdan gelenler de vardı, örneğin 1920'lerden ki güzel yazı sanatı daha o zamandan Verdun'e çok güzel kalemler hediye etmişti; ya da 1950'lerden, yani güzel yazı sanatının Polonya'nın ve Slovakya'nın cehennemlerinde, Atilla'nınkilerden çok uzak olmayan ama karşılaştırma yapılırsa Atilla'nınkilerin yanlarında felsefe okulu gibi kaldığı meşhur kamplarda, Tanrı'nın da insanın da hükmünün kalmadığı, yalnızca pancarların ve gözetleme kulelerinin olduğu düzlüklerde, kanatları yanmış, kül olmuş, kargacık burgacık bir şeye dönüştüğü yıllardan; ve yüzyılımızın güzel yazı bilmeyen öğretmenleri, Verdun'e ve Slovakya'nın sisine rağmen, ellerinde iman namına ne kaldıysa onunla, yani alışkanlıkla—ki hiç yoktan iyidir—küçük taşlara büyük isimler yazmayı bir anlamda kahramanca devam ettirmişlerdi; ve türlü türlü öğretmenlerin ötesinde, etiketi değil nesnenin kendisini yapmış olan adamlardan, yaparken bir şeye inanıp inanmadıklarını, ya da hiçbir şeye inanmadan alışkanlıkla mı yaptıklarını bilmediğimiz, ama Allahın Slovakya'sına kadar hiç düşmediklerini haklı gerekçelerle düşündüğümüz adamlardan geliyordu. Taşlar. Söylenene bakılırsa birer silahtı hepsi; fırtınalı yağmurlardan sonra toprağın tükürdüğü ça-

kıllara benzeyen—öyleydiler de—zıpkınlar, baltalar, kesici taşlar; çakıllar, isimlerini kimsenin bilmediği mezraların isimlerinden almış ve bu mezraların sırtına bir çağlar yığını yüklemiş, Mykenai'den, Memphis'ten, tüm ölüleriyle birlikte bütün Eski Yunan'dan daha eski sayısız yeraltı mezarı kazdırmış olan, 11 Kasımda soğuk kuzey rüzgârında elindeki küçük kâğıtla ölüler anıtı önünde konuşan Eyzies belediye reisinin kime hitap ettiği sorusunu düşündüren meşhur silikatlar; Krallar Vadisinin altın maskeleri gibi kendilerince değerli kaba çakıllar; daha değerli çakıllar; Somme, Lot, Yonne gibi, adını soylulardan almış kasaba adlarının yanı sıra ağaç adları, kuş adları taşıyan soylu çakıllar, Solutre'nin *Söğüt Yaprağı*, Madelaine'in *Papağan Gagası* ve en güzeli, en eskisi, en sapkını, kabuk kabuk çatlamış, şaşmaz kesinlikle sığırları öldüren Saint-Acheul'ün *Büyük Yassıbalığı*. Bunlar vardı vitrinde: öyle ya, Lascaux'ya iki adım uzaklıktaydık, Büyük Beune ihtiyar Vézère'e dökülür, toprak katliam aletleriyle doludur, pimi çekilmiş, kullanılmaz olmuş el bombaları derelerde akar, donar, yıkılmış ağaçların köklerine takılır ve sabanlanmış topraktan çıkar, çocuklarsa karanlıklardan gelmiş bu nesneleri yol üstünde toplar, ceketleri ve küçük Eflakî şapkaları altında okula götürür, tatlı bir gülümsemeyle onlara ilgi gösteren öğretmene uzatırlar. Sonra

otururlar, çantalarını boşaltırlar, ayaklarını sürterek, örgülü saçları ve tazecik enseleriyle önlerine eğilip küçük tavşanlardan okuma öğrendikleri angaryalarına dalarlar ve anne babalarını, öğretmenlerini, bazen de kendi kendilerini hoşnut etmek için sırtlarında bütün bunlarla birlikte, etiketlenmiş bir vitrinin arkasında, büyümeye çalışırlar. İşte Castelnau'daki okula kadar yuvarlanmış bu taşlar, bir dahaki sefere balıklar tarafından okunmak üzere usulünce etiketlenmiş, başka bir yere yuvarlanmak için tufanı bekliyorlardı. Teneffüsün bitimine kadar öldürmem gereken bir çeyrek saat daha vardı; pencerenin dışındaysa hâlâ yağmur ya da Hélène'in balıkçı Jean adını verdiği içerideki insanlarla birlikte sis; iki küçük atkuyruklu kız avluya çıkma girişiminde bulundu, birkaç adım koşup üşüyerek kendinden geçmiş çığlıklarla tentenin altına döndü; çakılları, çocukların fısıldaşmalarını bırakıp masamda oturdum, bacaklarımı uzattım. Kendimi başka bir işe verdim, başka bir şiddete. Tütüncüyü düşünmeye koyuldum.

Tütün dükkânı Castelnau meydanındaki fuar alanında, eski kemerli çarşıdaydı. İlk geldiğim günlerde bir akşam, okul dönüşünde girmiştim dükkâna. Yağmur elbette yağıyordu, saçlarım sırılsıklamdı; dükkân boştu. Kapının yanındaki döner posta kartı standına dalgın dalgın baktım: Font-de-Gaume'un yalnız kurdu,

Lascaux'nun büyük inekleri, yusyuvarlak yabanöküzleri ve o dönemin dev kalçalı, uzun ince boyunlu, Venüs adı verilen ürkütücü kadınları. Bölgede her yerde bu resimlerden satılıyor. Bu hayvanat bahçesindeki, bu haremdeki tuhaf bir görüntü karşısında bir süre durdum: özensizce yapılmış, renkli, muhtemelen alçıdan küçük bir heykelin röprodüksiyonuydu bu: bir çotuğun dibine yığılmış, uzun oklarla delik deşik olmuş, özel giysileriyle bir keşişi gösteriyordu resim; kazınmış kafası devrilmiş, adam ölmüştü. Kartın arkasını çevirdiğimde, keşişin 1650 yılı dolaylarında Çinliler tarafından işkenceyle öldürülen Castelnau doğumlu kutlu Cizvit Jean-Gabriel Perboyre olduğunu okudum. Kafası düşmüş haliyle biraz gülünç de olsa, büsbütün ölü bir azize pek yaraşmayan bir boyun eğmişlik, bir beli kırılmışlıkla birlikte, dokunaklıydı. Ökçe sesleri duydum; döndüğümde tezgâhın ardındaydı. Belden yukarısını görüyordum. Kolları çıplaktı.

Ufak ufak, türetildikçe açığa çıkan güzelliklere pek inanmam; kapılırsam anıklıklara kapılırım yalnızca. Bu anıklık daha o anda kanıma korkunç düşünceler soktu. Etine dolgundu desem az söylemiş olurum. Büyüktü, beyazdı, süttü. Cennetteki huriler gibi bol ve bereketliydi, geniş ama sıkıydı, dar kalıplıydı; hayvanların, gövdelerini yalanlamayan bir bakışa sahip oldukları

doğruysa, o bir hayvandı; kraliçelerin boyunlarının sütunu üzerinde, dopdolu ama arı, bağışlayıcı ama uğursuz bir kafa taşıdıkları doğruysa, o bir kraliçeydi. Kraliçeye yaraşır yüzü bir karın gibi çıplaktı: kimi beyaz tenli esmerlerin mucize eseri sahip oldukları renkli gözler, kuzguni tüylerin altındaki bu gizli sarışınlık, hiçbir şeyle, —olur da bu kadınlara sahip olursanız— ne elbiselerini yukarı kaldırmakla, ne de çığlıklarla çözülen şu gizem vardı o yüzde. Otuz ile kırk arası bir yaştaydı. Tepeden tırnağa hazzın bilgisiyle doluydu, elbette alışılmış olarak hazdan ne anlaşılıyorsa onun bilgisi; ama aynı zamanda, sırf parmaklarını tezgâhın üzerine koymasıyla, kafasını azıcık çevirmesi ve kulaklarındaki altın sikkelerin yanağına değmesiyle, size ya da öteye bakmasıyla bile, herkese, kendi kendine dağıttığı, ya da kimse onu görmezken, yalnızken kimseye, hiçbir şeye dağıtmadığı, açık yara gibi canlı bir hazzın bilgisi; biliyordu bunu; gururla, tutkuyla taşıyordu. Ama bu konuşulabilecek bir şey değil. Suret verilmiş kil gibi değil gerçi, daha ziyade fırtınada şiddetle çırpınan binlerce yelken gibi bir şey, öte yandan düşünebileceğiniz en yoğun, en ağır şey, ağırlığı içinde en çok yoğunlaşmış şey. Göğsünün genişliğine karşın son tahlilde narin olan bu yarım gövdenin hatırı sayılır bir ağırlığı vardı. Arkasındaki özenle yerleştirilmiş

sigara paketleri çevresinde hale oluşturuyordu. Eteğini görmüyordum; ama orada, tezgâhın arkasındaydı, ölçüsüz, kaldırılamaz bir etek. Dışarıda sert bir yağmur camları dövüyordu: yağmurun bu dokunulmamış tende pıtırdayışını duyuyordum.

Saçımdaki su alnıma damlıyordu hâlâ. Dudakları aralık, cana yakın, pek şaşırmamış bu kadın, sessizliğimi sabırla karşıladı. Ne istediğimi söylememi bekledi. Rüyada gibi, ama net bir sesle konuştum. Arkasını döndü, kolunu rafa doğru kaldırdığında koltukaltı göründü ve beyaz, yumuşak, takılı eli, kırmızı beyaz Marlboro paketiyle, gözümün önünde açıldı. Paketi alırken elim eline hafifçe değdi. Bu jesti, yani bozukluğu tutan avucunu, ojeli tırnakların birleşmesini ve ayrılmasını bir daha görmek için olsa gerek, oklarla vurulmuş aziz kartpostalını aldım. Gayet güleçti. "Zarf istiyor musunuz?" dedi. Elbette istiyordum. Sesi de cömertti, sözler o sesten birer armağan gibi geliyordu. Beyaz kol bir kez daha uzandı, el tuttu, sikkeler yanağı okşadı. Çıkarken hava kırılmak üzereydi; kaldırım tazelenmişti, parlıyordu, yağmur dinmişti. *Chez Hélène*'e, Büyük Beune'e doğru giden yokuşta güneş çıktı, gökyüzü açıldı ve yaprakları sararmış ağaçlar ortalığı kapladı: boğazımda, kulaklarımda, bitmeyen ama keskin bir çığlık gibi güçlü, gözyaşıyla ve bastırılamaz arzuyla dolu,

serzenişli bir şey vardı; geceleyin blues şarkılarında, düğümlenmiş, tuhafça özgür gırtlaklardan *honey* sözcüğünü çıkarttıran bir şey. Helene'in yerinde, salonda, güneş Beune'ün ötesinde batarken kapkara başka bulutlar hizmetçiler gibi eğilerek geliyordu; yıldızları devindiren sevgi orada yıldızları huzursuzca titretiyor, süslüyor, Ester gibi beziyor, bir anlığına bembeyaz görünebilsinler diye onları soyuyordu; güneş ışınları tilkinin kızıl tüylerini okşuyor, çayırdaki küçük çocuklar yağmurda tazelenmiş bir çakılın parıldadığını görüyordu; ertesi gün bana, sevgi gibi bir şeyle birlikte, bir sivritaş getireceklerdi; yukarıda, meydandaysa, tütüncü kadın yabanıl gece şenlikleri için şimdiden kızışıyordu, eli belki bir Marlboro paketi üzerinde bir anlığına titredi, eteği baldırlarını okşadı. *Honey*, güneş batarken, gece düşerken, kadınların ruhu elleri gibi çıplakken.

Ona sahip olabileceğimi aklımdan geçirdim mi? Evet, elbette, hem de hararetle, ama bu yalnızca bir mucize olabilirdi, ki onu Castelnau'da var kılan, tanrısal bir elle Marlboro paketini çıkarmasını sağlayan mucize zaten yeterince şaşırtıcıydı. İnsanın verebileceği hiçbir şeyi olmadığını sandığı, onca bolluk, bacaklar, memeler, altın sikkeler ve eteklerin çığlığı karşılığında verecek bir şeyi—hele insanı karnından ustalıkla güden

şu yakışıksız şeyi hiç—olmadığını sandığı yaştaydım. Dahası, kadınlarda size yönelik arzunun uyanmasının onlara dikkate değer ya da önemli şeylerden, şarkılardan, sanattan, politikadan, güncel konulardan söz etmenize, ya da bu konularda konuşamıyorsanız, en azından bütün bunlardan çakozladığınızı belirtmenize bağlı olduğunu sanan şu saçma, tutuk kuşaklardandım; gerçi ben hoş bir gençtim, sevilesiydim muhtemelen ve beni karnımdan güden şey onu ikna etmeye pekâlâ yeterdi—ya da daha doğrusu yetebilirdi, eğer, öğreneceğimiz gibi, kalbi başkasının olmasaydı. O yüzden hiçbir girişimde bulunmadım, bu ele yönelik hiçbir jestim olmadı, ondan kırmızı beyaz paketi almaktan başka; ama okumadığım *Le Monde*'u satın alarak—gazete de satıyordu—kendimce lütufkârlık ediyordum; gazeteler Beune Irmağı üzerindeki uygarlık eli değmemiş odamda üst üste yığılmıştı ve elbette o bunda benim yararıma hiçbir şey görmüyordu, umurunda değildi. Tütüne yönelik hakiki, okunmaz kâğıtlara yönelik yapmacık tutkum, dükkâna her gün gitmem için yeterli gerekçeydi: karşılıklı birkaç laf ediyorduk, o bana gülümsemesini ve sesinin sıcaklığını veriyordu, sabırlıydı, eteği hışırdıyordu, bazen bacaklarını görüyordum, daima yüksek topuklu giyiyordu.

II

Pazarları ve öğleden sonraları sık sık—hava nasıl olursa olsun—yüksek topukluları ve abiye giysileriyle Martres yolunda yürüdüğünü ve uzun zaman sonra döndüğünü ya da hiç dönmediğini fark ettim—ya da benim bilmediğim bir yoldan dönüyordu. Ne yapmaya gittiğini pek merak etmiyordum: gökyüzünün onu bana vermesi, onu görmek yetiyordu bana. Bu yol bende çabucak tutku oldu. Yol üstünde büyük çayırlar, köyün çıkışında karanlık cevizlikler, daha ilerde, koruluklar içinde açılmış mezra yolları vardı; bütün bunlar yalıyarın dudağını izliyordu, yalıyar bazen çok sarptı, kaya döküntülerinin arkasında kuytular, gökyüzünden başka hiçbir şeyin görünmediği oyuklar, kayın ağaçları altında gizli durak yerleri vardı. Öğleden sonra tatillerinde hava alma bahanesiyle, bitki ve çakıl merakı bahanesiyle—öğretmenlerin böyle keyfi davranışları, serbestileri olabiliyor—oraya gidiyor, ama patikalarda turluyor, ipekler bu ipek tene çarparken, giyinik ve soyunuk, yine giyinik ve hemen soyunuk bir kadın,

sanki bizzat benim kanımda, külotlu çorapların, altın küpelerin ve derinin ritmiyle kanımda çarparken, acılı bir gerginlik içinde kasılmış, kaskatı onu bekliyordum. Bu hallerde Beune'e kadar gidiyordum; bu kirli gök altındaki kirli suların, kocaman açılmış hüzünlü gözleriyle görünmez balıkların yumurtalarını bıraktıkları ırmağın, kovuğunda akışını izliyordum. Ama ne kadar da güzeldi naylon çorapların zihnimi doldurabildiği, hayal ettiğim bir teni soyarak zihnimi soyabildiği bu dünya. Kuytuluğa geri döndüm. Aniden durdum; ağzını hayal ediyordum; boğazını hayal ediyordum; belinin düşüncesiyle her türlü sahip olma arzusunun ötesinde titriyordum. Seni görünce, dedim kendime, belki tek söz etmeden başını indirecek, senin titrediğin gibi titreyecek, senin onu kavramak istediğin yerinden o seni kavrayacak, eteği ellerinde, bu kayın ağacına karşı, içine kulaklarındaki sikkelerin düştüğü, avuçlarını bastıracağı, memelerinin yansımasını göreceğin bu gölette, rüzgârda sarsılan bir ağaçtan daha çok sarsılmış, kargaları kaçırtacak dev çığlıklarla, kendini sana verecek. Kalbim duracak gibiydi. Bir gürültü duydum, gezinmeye çıkmış dikkatli biri tavrını takındım, çılgınca koşan bir hayvandı yalnızca: ama bazen de Yvonne orada olurdu, yapraklar arasından, çamurlar içinden gelir, yüksek topukları, kusursuz makyajı, kimi zaman

eldivenleriyle, elleri pardösüsünün cebinde, başı kraliçe gibi yukarıda, benim hizamda durur, kötü havadan söz eder, nazikçe fazla sigara içtiğimi söylerdi; ben de aynı sözlerle cevap verirdim, gözlerim gülümseyişine takılır, yanağının tüyleri üzerindeki düştü düşecek damlayı saklamak isterdim. Göz altının moru içimi kıyıyor, koruluktaki kokusu beni karnımdan güdüyordu. Uzaklaştı, etekleri ağaçlardan daha çok hışırdıyor, topukları dökülmüş yaprakları deliyordu. Ceplerine soktuğu elleriyle tuttuğu pardösüsü kalçalarının olduğu yerde genişliyordu. Hayvansılıktan nefesim kesilmişti. Dünya beyaz bir tendi, bir et parçasıydı. Ben olmaktan çıkmış, onun olmuş ellerle kendime haz verirken ben de en az Jean-Gabriel Perboyre'ı delen oklar kadar yakıcı oklarla delik deşik olmuş, onun gibi yığılmıştım ağacın dibine: beni boğduğu, bana bir anlamda kendi eliyle verdiği hazlar—zira bilerek yapıyordu, bundan eminim—ömrümde tatmış olduklarımdan daha keskin tatlardı. Bazen de hiç gelmiyordu.

Döndüğümde neredeyse akşam olmuştu. Ceviz ağaçlarının arasından inerken yukarıdaki Eflakî kasabayı, Périgourd'u , koruluklarda arzu duymuş ihtiyar adamların cephaneliğinin, silahlarının uyuduğu, Jules'ler zamanından kalma uzun okulu görüyordum; biraz aşağıdaysa, Sarı Irmak üzerinde işkenceyle öldürülmeyi ar-

zulamış, başarmış ve kutsanmış küçük Jean-Gabriel'iyle birlikte kiliseyi; ve ebedi hanı. Dallar ve yağmur damlaları pencereye çarpıyordu. Bir cezve ötüyor, kahve makinası tütüyordu. Sudan sırılsıklamdım, ama bu suda kaynıyordum. Sersemlemiş halde tanıdık tilkinin altına oturdum, içki içen birkaç adamın üstlerinden duman çıkıyordu, birkaç müşteri biralarından büyük yudumlar alarak bardan ayrılmadan, aynı insanların olduğu, ama daha yumuşak, daha sıcak, daha canlı olan diğer yana geçtiler. Balıkçı Jean yoktu—zaten orada oturmuyordu ve her gün gelmezdi—şafaktan önce yılanbalığı avına çıktığını, ya da her nereyeyse gittiğini görmüşler, bir göz kırpmış ve arkasını dönerek av sepetleriyle, omuzunda ağlarıyla birlikte küçük Beune'e doğru uzaklaşmış. Hélène bana her zamanki jambonundan, silahşor patelerinden servis etti; arzum azalmış değildi, yerken karnımda ağırlaştı. Köyü arşınladım, sınırları aştım. İçki içen adamlar hiçbir şeyin karşı duramadığı koyu geceye doğru çıkıp gittiklerinde, izmarit, fıçı, güherçile kokulu, öküz kanı badanalı salonda, tütüncü kadının da bu çağrıya teslim olduğunu, pardösüsünü sırtına atıp, yüksek ökçeleri üstünde ayağını burka burka koşturduğunu, kraliçeye yaraşırcasına rüzgâr gibi içeri girdiğini, titrek elleriyle pardösüsünü açıp, Hélène tezgâhın arkasında düşünceye dalmışken, yalnızca benim için

pis masaların, ışığı sönmüş tilt makinasının üstüne kendini attığını, kulaklarındaki sikkeleri silkelerken, beyaz gözlerini kapatmışken, kuzguni saçlarını, badem sütü baldırlarını, sedef kalçalarını alabildiğine tanıyabileceğim bütün pozisyonlarda, tilkinin altında ölçüsüz bir haz alırken, yalıyarın önünden aşağı düşen atmaca çığlıklarıyla Beune kıyısında sotelenmiş kaçak avcıları irkiltirken hayal ettim. Deşiyordum onu. Hélene düşünceli düşünceli işini yapıyor, zarafet dolu kalın koluyla masayı siliyordu. Bu güzel çaputların altında eskiden ne olduğunu düşündüm: artık pek bir şey olmamasının acısını çekiyor gibi görünmüyordu, belki de gençleri dramın ve karanlığın içine atan, rezil eden ve kurban eden, dört ayak üstünde zevkten kendini kaybetmeye ve başka zamanlarda yine dört ayak üstünde ve bir o kadar da inleyerek acıdan, yastan, sefillikten kendini kaybetmeye iten bu şişikten, bu yanıktan kurtulmuştu. Hélene'in ölmüş teni ışıldıyordu. Zira teni artık o değildi, başka yerdeydi, ondan kopmuş, kurtulmuştu, Küçük Beune'deki yılanbalığının teniydi, ya da Saint-Amand-le-Petit'de başka bir lokantada dirseklerini bara dayamış, cirit atmadaki, denge aletindeki hüneriyle, hazırcevaplığıyla, çok eskilerden gelen kurnazlığıyla, tel uçlarıyla ve kurşunla yaptığı brikolajlarla içkicileri şaşırtıyordu; teni ondan uzakta, omuzunda balık sırtı

desenli uzun çantası, Gitane sigarası, balık yemleriyle birlikte yürüyor, ırmağın karşısında tam teçhizat bekliyor ve karanlık suyu misinayla, kurşunla dövüyordu; Hélène'in teni kantonun, belki de bütün bölgenin en iyi balıkçısıydı. Balıkçı Jean'ın annesiydi o ve şimdi bu ona yetiyordu; suyun yanında ökçeleri üstünde pusuda beklerken, lanet okurken, neşelenirken, oltaya yem takarken, sedef kabuklarını parlak ışık altında hoyratça açarken, kilisenin yanında Castelnau'nun toprağı altında haşlanırken, yine neyse o olacaktı. Benimle konuşurdu, habis gözkapakları arasından bana iyice bakar ve dinliyormuş gibi yapardı, elbette biliyordu—arzumun tam adının Yvonne olduğunu ve Marlboro sattığını bilmese de. Bir an için ikisini, orada olmayanı ve oradakini, her biri kendi tarzında unutulmaz olan iki kadını—güzel kalçalıyı ve kâhini—birlikte gördüm. Anneler, oğullar, kardeşliğe kadeh kaldıran traktörcüler ve oracıkta kurban ederek böğrünü tutkuyla ve bir amaç uğruna deldiğim güzel kalçalı, ölçüsüz, görünmez kadınla birlikte öküz kanı salondan, mağaradan çıktım. Ötede babalar avlanıyor. Yatağıma yattığımda, bir anlığına odama giren ay çok uzaktaki çayırlarda kimsenin görmediği taşları okşuyor, daha haşin olan yağmursa onları dövüyordu. Koyu karanlıkta kapılar çarpıyordu; kılıflı çükleri titreyen köpekler hırlıyorlar-

dı. Birtakım kadınlar kapıları iterek ambara girerken ben uykuya daldım. Balıkçı Jean bir sazan yakalamış.

Sabah okul, küçük ayaklıların yazı dersi. Çok sonraları, küçük atkuyruklarının kuzguni saçlara dönüşeceği, pantolonların yazın bile uzun olacağı zamanlarda, sizinle karnınıza çöreklenmiş şey arasında, tüm sonuçlarıyla birlikte yalnızca yazının, makinaların ve iş duyurularının, şişmiş mobiletlerin ve av tüfeklerinin, Perigueux'deki partilerin ve sinemalarının olacağını henüz bilmezken, ağlaya zırlaya öğrenilen yazılar, cümle, imla. Küçük ayaklar kıpırdıyor, yusyuvarlak gözler bana bakıyordu. Masaların altında dizler birbirine yapışıyor, eller yazıyordu. Arkada Jules'ler döneminin güzel elli hattatları, bir o kadar adanmış ve titiz başka eller, balık avına gitmek, suya yazmak için, tarihöncesinin pisibalıklarını sabırla yontmuş, zıpkınlarını sivriltmiş eller, bizi gözetliyordu; ve ben, keçisakallı bir bilimadamı gibi ciddi, takma yakamla, rengârenk düğmelerimle, fırfırımla, çengellerimle onlara imla öğreten ben, onlar yağmurda kapalı avluya çıkar çıkmaz, onlara içecek satan ve gülümseyen, içlerinden birisinin annesi olan bembeyaz bir kadını deşiyor, yarıyordum. Evet, sınıfımda ona benzeyen, etli gözkapakları altında onunki gibi açık renkli gözleri ve kopkoyu saçları olan, ama memeleri, kalçaları ve elbette sikkeleri olmayan

ve dolayısıyla ona hiç benzemeyen bir şey vardı: yedi yaşındaki oğlu Bernard'dı bu. Bu fazladan ten pek işine yaramıyordu, çünkü yedi yaşındaki bu otuz kiloluk oğlanınkinden farklı, taşkın ve yoğun bir teni vardı onun. Yani onunla aramızda sigaradan ve bana göründüğü koruluğun verdiği masalsı sersemlikten başka bir şey vardı, bu hileli, şiddetli, nazik karşılaşmalardan başka bir geçer akçe: bu çocuk.

Kasım geldi ve yağmur durmadı. Beune genişlemiş, balıkçıların patikalarını sularıyla boğmuştu. Turnalar alçaktan geçiyordu ve hepimiz okulun avlusunda yüzümüzden sular akarak ve şaşkınlık içinde kalın beyaz bulutlar üzerinde çığlıklar atan, göğü bir ağ gibi tarayarak yeniden ırmağa düşen bu büyük *ve*'yi izliyorduk; bir köylü suya yakın bir yere konmuş yorgun bir turnayı öldürdü, akşam onu Helene'in yerinde tezgâhın üzerinde büyük buzlu camlar arasında gördüm. Yarası görünmüyordu; beyaz boynu bu yana doğru sarkmış, gagası sanki uçacakmış gibi uzanmıştı, boynu uzundu. Üstlerinden su damlayan adamlar parmaklarını tüylerine bastırıyor, ölü turnayı mıncıklıyorlardı. Turnanın içi doldurulmadı, insanlar artık bu tür şeylere meraklı değil.

Turnalar geçiyor, öğrencilerim fiil çekmeyi öğreniyorlardı. Aşağı yukarı bu sıralarda, bir pazar sabahı,

kendi küçük Golgotha tepeme çıkıyor, Yvonne'un önceki gün gördüğüm elbisesiyle, saçında, yanaklarını açıkta bırakan ve çenesinin boynuna doğru kıvrıldığı yerdeki hafif şişkinliği daha da ortaya çıkaran iki büyük tarakla görünmesini diliyordum. Tütün dükkânı kalabalıktı, bayramlıklarını giymiş, ucuz tütün tabakalarını doldurmak için kasabadan gelmiş adamlar ve pazar ayininden sonra hakkında kötü konuşacak bir şeyler arayan geveze kadınlar. Bütün bu takım elbiseler, pazen elbiseler içindeki dik omuzların ardında Yvonne, her zaman olduğu gibi kaygısız ve verici, hizmet ediyordu. Tarakları başındaydı, elbisesi üstünde, her zamankinden büyük yüzü beni benden aldı, mutluluğun doruğuna çıkardı. Derken bir adam çıkageldi, bütün kalabalığın arasından bir şövalye gibi geçti ve tezgâha yaslanarak Yvonne'a doğru azıcık eğildi; ona ne söylediğini duyamayacak kadar uzaktaydım, zaten alçak sesle konuşmuştu gibi geldi bana. Açık ensesinin altında pek iyi kesimli denemeyecek, ama hafif düşük omuzlarının üzerinde iyi duran takımına ve iki yanında çakmakların durduğu büyük plastik standa yasladığı oldukça narin ellere takıldı gözüm. Bir anda, bir göz kırpmalık süre içinde, daha az önce öylesine kaygısız, öylesine soylu ve açık yürekli olan Yvonne'un yüzü değişti. Değişti mi? Aslında, kapanmış, verici olmaktan

çıkmış değildi; ama artık verdiği bambaşka bir şeydi. Belki yayı geren elin ardında dile gelmez El'i gören ve ikisini de kutsayan titrek Jean-Gabriel gibi. Ama Jean-Gabriel'i düşünmekten fersah fersah uzaktım. Yvonne kızarmıştı, çenesi daha beyazdı, gülümsemeye devam edip etmemekte kararsız kaldı. Devam etti; ama gözlerinde, kederli kadınların ve pazar ayinindeki kadınların gözlerinde olan bir çağrı, bir düş vardı: leziz bir boyun eğmişlik ve daha da leziz bir beyhude isyan ürpertisi. Kımıldandı, vazgeçti, aynı anda hem isyanını hem de yenilgisini verdi, biri galebe çalmadan, birbirini bileyerek. Bütün bunlar, adamın duyulması imkânsız fısıltısı, çakmakların durduğu vitrine dayanmış eller, Yvonne'un gidip gelen bakışı ve yanaklarındaki ateşli tutku, kımıldanan bağlı hayvanın şimşeği. Adam olduğu yerde döndü, orta boyluydu, yapılı ama çok da değil, aşağıdan başlayan, kalın, donuk sarı saçları, küçük ve her daim güleç gözleri, geniş ve yayvan ya da iştahlı denecek bir ağzı vardı; renkli cildi, dediğim gibi narin elleri vardı. Selam vermemişti, ama kişiliğinde kabalık ya da husumet uyandıran hiçbir şey yoktu; tersine, bu düşük omuzlara, bu biraz bayağı zarafete, bu iri ve düz hatlardaki beklenmedik ince cazibeye belli bir nezaket hâkimdi, bir tür sükûnet. Başarılı bir tüfek atışından sonra avcının biraz sarhoş memnuniyeti. Yağmur omuz-

larına düşüyordu, adımlarını hızlandırmadan çalışır halde bıraktığı eski bir Peugeot'ya bindi. Dükkâna çöken bir anlık sessizlikte Yvonne'un yanaklarında akan kanın sesini düşündüm. Dedikoducu kadınlar, zalimliği kendilerini neredeyse güzel kılan küçük sırıtışlarla birbirlerinin yüzüne baktılar; köylülerin sigaralarını isterkenki sesleri pek sevimliydi, ama içinde kötü bir şey de taşıyordu. Ben de muhtemelen onlardandım. Yvonne başını eğmişti, yanaklarını gizliyordu. Marlboro'larımı verirken gözlerini şiddetle açtı ve bana daha önce hiç bakmadığı gibi baktı.

III

Kasım sonunda hava değişti, sular dondu. Sürülmüş tarlalar dondu, hasırotları dik dik çıkmaya başladı. Otomobil çıkartmalarının satıldığı dönemdi; saat üç olabilirdi, yine bir pazar günüydü. Gece kar yağmıştı, büyük soğuklarda olduğu gibi, pek iz bırakmayan şu kararsız ve sıkı küçük kar tanelerinden. Buz kesiyordu, gökyüzü apaçık, kaskatıydı. Işık yeşil görünüyordu; hava bir saat daha aydınlık kalacak gibiydi. Tütün dükkânı, sabırsızlanan, ayaklarını yere vuran, pes edip çekip giden memnuniyetsiz müşterilerle doluydu: Yvonne yoktu, sık sık olduğu gibi dükkâna göz kulak olan küçük Bernard'sa, sigara ve gazete satmayı bilse bile, çıkartmaları teslim ederken yapılan karmaşık işlemleri yapmayı bilmiyordu. Dükkândan hızla çıktım: hangi önsezi aceleyle Martres yolunu tutmama neden oldu, bilmiyorum; buruk ceviz ağaçları altında kendimi koşmaktan alıkoydum: kuru soğukla bilenmiştim, dünya buz kesmiş bir naylon çoraptı, altında her neredeyse ele geçirmem, aleviyle yanmam

gereken kaynayan bir tenin kalbinin attığı, masalsı bir kumaştı; kaldırmak istiyordum onu, hışırdamasını. Kulaklarım uğulduyordu, kendimde değildim. Kasabanın çıkışında uzun bir düz çizgi vardı, ceviz ağaçlarının ötesinde, koruluktan önce, büyük tarlalarla çevrili; bakışımla bu tarlaları tarıyordum, kuytulara bakıyor, çayırlıklara çıkıyor, Yvonne'un uzun çoraplarıyla, bembeyaz, soğukta çıplak beliyle, kışın ve benim zihnimin şiddetine maruz kalmış, korudan dışarı atılmış, ısırılmış, binlerce defa belirdiği yerlerin hepsine bakıyordum. Bu büyük av binlerce defa gözden kayboldu. Aniden, çok uzakta, ağaçların altından çıkmış çayıra doğru yürüyen birkaç hareketli nokta gördüm; yaklaştıklarında, arazinin engebeleriyle tatlı tatlı dans eden kırmızı bir şapkayı ayırımsayabildim; etrafında başka şapkalar, kapüşonlar, duraksamadan yürüyen başka bacaklar vardı, dört beş kararlı ama ufak adam, minik ihtiyar cüceler gibi. Bu cüceler bir şey taşıyordu; kavruk ağaçların kenarındaki esmer dudaktan ayrılmadan çayır boyunca yollarını takip ediyorlardı. Gizemli yolculukları sırasında Yvonne'un da çayırda yukarılardan yürüdüğü olurdu ve cüceler muhtemelen kraliçeyi takdim ediyor, çevresinde dönüyorlardı: daha fazla düşünmeden çalıların üzerinden atladım ve onlara doğru yürümeye başladım.

Daha uzaktan anlamıştım, bunlar okul çocuklarıydı, Martres'da oturan çocuklardan. Aralarından ikisinin omuzlarına yasladıkları değnekle taşıdıkları bir şey vardı ki, beni çok şaşırttı, ilk başta inanamadım; ama evet, eski zamanlardaki gibi gaddarca patilerinden asılmış ve kim bilir niçin soğukta böyle taşınan bir tilkiydi bu. Hayvan elbette ölüydü, yeşil göğün altında aşağı sarkan kuyruğunun kıpkızıl kabarık kürkü çocukların ayaklarını süpürüyordu. Adımlarımı daha da sıklaştırdım. Cüce avcıların bana getirdikleri başka bir çağa ait bu hatıra, bu hatırayla bana yapacakları sungu, köylü veletlerin elindeki şu güzel etçil hayvan, cart kırmızı şapka, moruk işi kapüşonlar, hayvanı taşıyan çocukların gayretkeşlikleri, etraflarında hoplayıp zıplayanların şapşal dansları hainliğimi on misli artırdı, çatlattı, baygınlıkla keskinleştirdi. Müstehcen bir ortaçağ masalındaydım. Görünmez bir balta zorlaya zorlaya bir ağacı deviriyordu. Koruluk, sizin kıymetliniz güzel kurbanı midelerine indiren kurtların acınaklı çığlığıyla doldu; omuza dayanmış bu değnekler bana başka bir ava uygun göründü: kızıl postun yerine, o kaltağın kalın baldırlarında kabarmış kapkara ve çiğ bir postu gördüğümü sandım. Artık basbayağı koşuyordum, bahanem vardı; sazlar ayaklarım altında kırılıyordu; kulaklarımdaki hava beni uyuşturuyordu;

çok küçük bir patikadan koruluğun dışına çıktığımda, dimdik ve belki Kurmaybaşı Ysengrin gibi ürkütücü, onun dişi kurdu gibi nadan, iki adım önümde ayakta duruyordu, koşarken ona çarpabilirdim. Gözüme dev gibi göründü. Durdum.

Koruluğun kıyısında dal kıpırdamıyordu. En güzel elbiselerini giymişti; küçük parmağı havada ağzına kiraz götürürken dürbünüyle tartıya çıkmış jokeyleri izleyen kibirli yapmacık yüzyıl başı kadınlarına yaraşır koyu renkli kabarık kabanlardan biri vardı üzerinde; kışa rağmen açıkta bıraktığı boynunda inciler; her zamanki gibi altın sikkeler ve altında kızışmış beyazlığın soğukta kızardığı ince çoraplar. Kuş uçmaz kervan geçmez bir korulukta bu şıklık, en az jokeylerle ilgili müstehcen laflar kadar yersizdi. Soluklanmaya çalıştıysam da boşuna, soluğumu kesen her ne idiyse artık daha da alttan, bıçak gibi bileylenmiş geliyordu. O da koşmuş diye düşündüm, boğazı, mantosu ve incileri soluğuyla birlikte kıpırdıyordu; dahası, soğuk havada belli olan kısa soluk alıp verişi acelesini ya da heyecanını yeterince ele veriyordu. Soğuktan çarpılmıştı, dudakları çatlamış, soyulmuş, ama yaranın üzerinden makyajlanmıştı. Gelen çocuklara baktı ve beni görmemiş gibi yaparak yana döndü: bu ağır cilve beni çıplaklığının kamçılayacağı kadar kamçıladı. Soluklanışı normalleş-

ti; yavaşça yüzünü bana döndü ve altın sikkelerden, kuzguni taçtan ve çatlamış ağızdan da çok coşkudan yücelmiş bir bakışla, boğulmuş yüzünü, alev alev yanaklarını ve hareketsiz gözlerini bana verdi; burun delikleri titriyordu; koruluğa bakmak ister gibi, ama yapmacık bir yavaşlıkla ve gözlerini benden ayırmadan, kafasını biraz sola doğru eğdi; sağ tarafında, benini kapsamayan ama acıtan, boynunda büyüyen, yanağını iğrenç bir taç yaprağıyla okşayan, kabanın altında aşağıya doğru çiçeklenen, göz çevresi halkalarından daha mor, dudaklarından daha ezik kalın kamçı izini açıkta bıraktı.

Bu görüşle birlikte damarlarımda dolaşmaya başlayan alev benden bir çığlık koparabilirdi. Meme uçlarının dudaklarıyımışçasına birdenbire beliriverdiği yüzünün ani çıplaklığının bir eşi olamazdı. Gururlu bakışı benimkine kilitlenmişti, bakışını yakaladım, sonsuzca kızardı. Eşit güçteki iki köpeğin paylaşamadığı bir et parçası gibi, kibir ile utanç arasında kalmıştı; ve o da dayanıyordu, et parçası gibi. Çocuklar hemen yukarımızdaydı; oracıkta, onların önünde, etekliğini kaldırıp kalanı gösterecek miydi bana? Bunun sarhoşluğu içindeydi. Çocuklar şimdi hizamızdalardı, gürültülü selamlarla yanımızdan geçtiler; bana çakıl getiren cüceler kraliçeye, tütüncü kadına yuvarlak

gözleriyle dosdoğru bakıyorlardı; içlerinden biri beyaz yumurtalarla dolu küçük bir sepet tutuyordu; açık ağzından görünen siyah diş etleri arasındaki kemiklerle tilki, çocukların adımıyla birlikte sallanıyordu; katılaşmış kuyruğu soğuktan donmuştu. Bütün bunları bir anda gördüm, gözlerimiz birbirinden ayrılmadı. Dişi kurt hiçbir şeye bakmamıştı. Kendimde değildim, "Ne oluyor?" dedim. Neden söz edeceğimi, hangi dile gelmez kızıl av hatırasından söz edeceğimi bilmiyordum, ama sözcükler boğazımda düğüm olmuştu, çıkmaları gerekiyordu: havada ıslık gibi ötüşlerini, baltaların demirini buğulandırdıklarını duyuyorum hâlâ. Ağaçtım. "Götürüyorlar," dedi, "evlere, göstermeye. Onlara biraz para, yumurta veriyorlar. Akşam bir kapının üzerinde postunu çıkarıyorlar." Sesi fazla sivri ve kulak tırmalayıcıydı, kırıtkanlıktan çatlamış gibiydi; şişmiş dudaklarını bükerek, biraz peltek konuşuyordu. Sözleri, yüz kızarmasından öte, katıksız utançtı, soğukta yanan taze iz gibi. "Leşi ne yapıyorlar?" diye yeniden söze girdim, aynı coşkunlukla. Duraksadı, sesi bir anda keskin çıktı ve çıkar çıkmaz kırıldı, ağzı kuruydu; sonunda bir solukta, gözlerini indirerek "Herhalde köpeklere veriyorlardır" dedi. Et parçası yırtıldı, kabanın cebindeki eller sertleşti, ürperdi. Çenesi titriyordu.

Genç öğretmene Marlboro satan, ömrünü Castelnau'da geçiren kadın oldu yeniden. Vardı. Güzel kalçalı, gariban bir kadındı. Başını sanki ağlayacak gibi döndürdü ve hiçbir şey demeden beni orada bıraktı, çıkartma sattığı köye doğru—yanağında kendi çıkartmasıyla birlikte—çayırdan yola koyuldu. Siyah naylon çorabının altında bu çıkartmadan bir tane daha vardı beni deli eden, baldırının etli yerinde. Yavaş yürüyordu, ölçüsüzce. Yürürken yalpalıyordu. Küçük kapüşonlar ceviz ağaçları altında gözden yitmekteydi. Alacakaranlıkta, omuzlarındaki simgesel hayvan, çakal ya da dingo, ya da evrenin doğuşunu anlatan eski hikâyelerin hilebaz hayvanı kızıl kurnaz tilki, masalcının yalakası, uzun zamandır görünmüyordu; o da muhtemelen salınıyordu. Gece iniyor, keskinleşen yıldızlar yukarıdaki yerlerine çivileniyorlardı. Sırtıma vuran baltalar daha da küntleşmişti, ağaç rüzgârda açılan ve çarpan bir ambar kapısı gibi gürültüyle devrildi. Castelnau'da ışıklar yanıyordu. Karanlıkta batıda hâlâ küçük bir aydınlık. Kraliçe çayırın aşağısındaydı, bir fahişe gibi yüksek topuklu, süslü giysilerinin altında içi temizlenen bir balık gibi çıplaktı. Beli kımıldıyordu. Az önce onu daha da çok kımıldatan şeyin ne olduğunu düşündüm. Neşesini, zalim zarafetini; güzel olmanın gururunu; yükseğe tünemiş sesini yaralayan utancını;

çığlığını. Küçük Bernard'ın annesi olduğunu düşündüm. Sivri hasırotları ayak bileklerine sürtünüyor, çorabını çiziyor, kesiyordu. Karnıma oturmuştu bu. Karanlıkta, mantonun, eteğin, çorapların, sikkelerin, incilerin ve güzel elbiselerin, Soylu Kadın'ın lasetleri ve plileri, gece giyilen çoraplarının altında, gün gibi göz kamaştıran beyaz bir ten vardı; o göz kamaşmışlığında, defalarca yinelenmiş, surata çarpılmış, yoğun, hıçkırıklarla, ani sıçrayışlarla karşılanmış, daima gereksiz ve karşılıksız, daima neşeli, boğucu, ağır kara cümleyi, yüzünde taşıdığı mutlak yazıyı hayal ediyordum.

IV

Akşam, elbette çoktandır bırakılmış olan çok eski bir âdeti öğrendim: avcılar bir tilki vururlarsa leşini masumlara verirler, köyden köye hac yolcusuymuş gibi dolaşıp bu zararlı hayvanın ibretlik yenilgisiyle postunun tadını çıkarır ve üç beş kuruş kazanırlarmış. Söylendiğine göre bu hayvan kuduz taşırmış. Eskiden yılanbalıklarını çaldığı, dişi kurtlara saldırdığı ve bağları tahrip ettiği de söylenirdi. Benim içinse tilki daima Yvonne'un yenik ve harap olmuş tenine, acı soğuk bir gece deşilmiş ruhuna dair olacak.

Perigueux'de bir kız arkadaşım vardı, ondan da elbette söz etmem gerek. Orada öğrenciydi ve zamanı sayılı olmadığı için çoğu zaman haber vermeden, beni görmeye Dauphine'iyle gelirdi. Hélène'e sevecenlik besliyordu ve sanırım bu karşılıklıydı: ben okuldayken onların pansiyonun mutfağında ya da Mado'nun—kız arkadaşımın adı buydu—çoktan soğumuş bir kahveyi içtiği ve hayallere dalmışken mumlu ahşabın üzerinde fincanıyla daireler çizerek Hélène'in hiddetini üstüne

çektiği büyük salonda bütün günü birlikte geçirdikleri olurdu. Önemsiz şeyler üzerine uzun uzun konuşur, birbirlerine reçel tarifleri verir, fotoğraflar ve gardroblarından parçalar gösterirlerdi; Mado, kendinden memnun, çoraplarıyla gurur duyar ve onları gösterirdi; bazen ben dersten döndüğümde, küçük kadının gözlerinde endişe olur, yaşlı kadınsa hayalperestçe bir iyilikle dolu, belki daha ziyade zarif olur, saçının örgüsünü eşarbının altına almış, erkeklerden, Balıkçı Jean'ı yılanbalığı avına çıkaran şeyden, mevta han sahibinden—bir zamanlar, onun güzel çaputlarının altında güzel bir şeyler, adamın da onları soyacak elleri varken—, benden söz etmiş olurlardı, bizim, benim, Jean'ın, hancının ve başkalarının, karnımızda çöreklenmiş olan şeyin daima yanından dolaşarak, yakınından geçerek, neredeyse okşayarak, ama aşağıda Beune'e doğru, yukarıda tilkiye doğru geri iterek. Bu bana erkeklerin bu durumlarda hissettiği şeyi hissettirirdi, mutfak arkası konuşmalarda arkadan bıçaklandığımdan emin, belli belirsiz bir gururla karışık bir gıcıklanma. Bana gülümser, kahve yapar, kek parçaları keserlerdi. Bütün bunlar fazlasıyla açıktı, ben dikte kâğıtlarıyla bir köşeye sığınır, birayla kararan, bu karanlıkta bir şey gören ve bu gördüklerinden—örneğin Balıkçı Jean'ın dışarıda koyu karanlığı tararken, yasak bölgede avlanırken,

üzerinde bulunduğumuz ırmak kolunun göletlerinde yönünü ararken görüldüğünden—söz etmeye çalışan Eflakî içkicilerin daha karmaşık patırtılarına kulak kabartırdım. Bu çorap ve eşarp hikâyelerinin bitmesini beklerdim: muhabbet söylenemeyene sürtüne sürtüne yumuşar, Mado varlığımı fark eder, birlikte çıkardık. Dauphine'e biner, durgun bir yolda kenara çekerdik, bizim için daha ziyade bir ayakbağı olan bu oyuncak arabada, vites kolları arasında, küçük kadını aceleyle düzerdim. Benim ilgimden çok Hélène'le laflamalarıydı onu ısıtan: hiç konuşmadan, gözlerim kapalı, oynaşmadan sahip olurdum ona, aklımsa Marlboro tutan tatlı eliyle, eteğiyle ve on gün boyunca bir eşarbın altında saklanan morartısıyla Yvonne'da olurdu. Mado sorunlu değildi, memnundu, sanırım çoğu gibi. O da esmerdi, daha inceydi, dedikleri gibi biraz "ısıran" bir güzelliği vardı. İnsanın bir yemeği beğendiği zaman yaptığı gibi, küçük sıçan çığlıkları atardı arabanın içinde. Aşırı duygulanımlar ve toptan yenilgi, irkilmeler ve gözyaşları, iki cinsin küçük birleşme noktasındaki dev bıçak sırtı, kısaca aşk, onun harcı değildi. Benim de ona yardım ettiğim söylenemez, ben bunu başka yerde bulmuştum: benim zaten mükemmel bir bıçak sırtım vardı.

Gezdiğimiz, Lascaux'daki Font-de-Gaume'dan çıkıp La Ferrasie'den Sous-Grand-Lac'a bölgeyi dolaştığı-

mız da olurdu. Bilindiği gibi buralarda çok su akar ve kalkerlerde delikler oluşturur. Bu delikler üzerinde on binlerce yıl boyunca geyikler toynaklarının takırtılarıyla, ufukta devasa tozlarıyla, boynuzlarıyla, birinin hüzünlü başı bir diğerinin buduna yaslanmış, göç etmiş, ilkbaharda Atlantik'ten Auvergne'in yeşil çimlerine çıkmıştır; ve orada, Vézere, iki Beune ve Auvézère'in kucaklaşarak oluşturdukları o melun dar geçitte, insanlar onları *dilbalıklarıyla*, *papağanbalıklarıyla*, çığlıklarla beklerdi; liken-yiyiciler tamtamları uzaktan duyarlar, geceyse ışıkları gündüzse dumanı görürler, ama yollarından sapmadan tamtamlara doğru yol alır, titreye titreye suyun kıyısında kurulmuş tuzaklara düşerlerdi; zira geyikler bir tanrı ya da şeytan tasarlayabilselerdi, ona yakaracakları, onu düşünecekleri yer orası olurdu, takvime bağlı ve kaçınılmaz bir tanrı olurdu bu, her nisan ayında her yerde tepeciklerde dikilmiş, kocaman kafalı öbekler halinde beliren, tanrılara uygun olduğu gibi sebepsiz zincirinden boşanmış, tek isteği onları deli etmek olan çoğul gövdesiyle, baltalı adamlarda, dindar adamların girdiği hendeklerde görürlerdi bu tanrıyı; ve onun merhametli olduğunu düşünürlerdi, zira sonuçta orada bıraktıkları üçte birleriydi en çok, kalanlar yaz boyunca bazalt üzerinde likenlerin tadına bakabilir, güzel havalarda gündüz yenen otun üstüne

geviş getirirken güzel kıvrımlı yanardağların ardından batan güneşin tadını çıkarabilirlerdi. Bu sekiz günlük velvelenin, kanın, dar geçitlerdeki kapışmanın, deri yüzmenin, tuzlamanın, şamatanın ardından, senenin geri kalanında hiçbir şey yapmamalarını, aylaklık etmelerini, gevezelik etmelerini, karınlarını doldurmalarını, kadınlarının tadını çıkarmalarını ve kadınlardan çıkan küçük çocukları sevmelerini sağlayan bu birkaç nisan gününden sonraysa geyiklerin tanrısı olan insanlar, yani erkekler, söylenene göre—ki hakikat bu olsa gerek, zira karbon 14 yöntemi bütün bunları keçisakallı bir bilim adamının yapacağı gibi kesin biçimde belirledi—kadınlardan ve çocuklardan, geyik boynuzlu ve kuş tüylü büyük şapkalarıyla öküz kanı barakalar altında laflamaktan sıkıldıklarında, mağaralara iner ve resimler yaparlarmış. Bütün erkekler değil: yalnızca eli mahir, zihni daha çevik ve sofistike olanlar, geceleyin Beune'ün çamurları arasında anlam aramaya gidenler, bulamayıp yerine anlamlı taşlar, kelimeler ve anlamlı taş ve kelime bileşimleri ve şu iktidar bileşimlerinden getiren bekâr yürekler; geyiklerin kanının kefaretini ödemek isteyenler, ama geyiklerin güzel gözleri için değil, her türlü kaygıdan ve vicdan azabından bağışık olmak ve gelecek yıl lekesiz bir elle daha iyi öldürebilmek için kefaret ödemek isteyenler;

ölülerden korktukları için, belki ellerinde küçük bir not kâğıdıyla, belki üç renkli bir eşarpla, ya da onlarsız, başka herkesten daha iyi ölülerle konuşanlar; 11 Kasım günü ölüler anıtı önünde Eyzies belediye reisinin, elinde not kâğıdı, bilmeden hitap ettikleri, şapkaları ellerinde onu dinleyen hemşehrilerin gözleri önünde sarılıp öptükleri ve selamladıkları. Eyzies belediye reisi ölülere çalınan mızıka sırasında belki de onları düşünüyordu. Ve daha yakın bir zamana kadar, şu birkaç insanı, keçisakallı âlimler kadar âlim ve Mohikanlar kadar dindar, av ve yağmuru karanlıkta resimlerini yaparak çağıran, sonra ineklerin havalara sıçradığı, yalnız bir kurdun kaçtığı muhteşem sofranın karşısında dans eden şamanlar olarak görmek modaydı; bugünse onları sanatçılar olarak görmek moda, çünkü sanat moda ve keçisakallı âlimler jestlerle anlaşan primatlarıyla birlikte ısırgan otları arasına fırlatılıp atıldılar, sanki ikisi çok farklıymış gibi, sanki sanat da, açılsın ve harikalarını göstersin diye, bu sofranın karşısında onu sallamak için dans etmiyormuş gibi. Ama daha iyi düşününce, bunlar pekâlâ birer sanatçıydı, çünkü bu deliği başkalarına ya yasaklıyor ya da büyük bir gizem havası içinde, kafalarında geyik boynuzları, ağızlarının içinde okudukları anlaşılmaz dualarla birlikte, damlalıkla veriyorlardı, çünkü muhtemelen o duvarlara bizim

okuyamadığımız, hayvanlardan oluşan bir yazıyla *Kral Oidipus* ve *Teogoni* yazmışlardı. Diyordum ki, orada Yvonne'u kafamdan çıkarır, ya da ihtiyar bekârların yaptığı gibi, uzun yan yoldan onu görmeye giderdim: gişeler, güvenlik alanları, kasketli çalışanlar ardındaki o mağaraları gezmeye giderdik—Mado'yla ben—ve Les Eyzies ile Montignac arasındaki mucur yolda ona bu paleolitik kupleyi yüzlerce kere söylemişimdir.

Bir keresinde Noel tatilinde bu yolculuklardan birinden dönüyorduk. Martres tarafından gelirken Martres ile Castelnau arasında yol bir süre vadiyi takip eder, sonra ayrılır ve dolanarak sözünü ettiğim yere, ceviz ağaçlarının, Yvonne'u taşıyan sanrılı tarlaların olduğu yere çıkar. Büyük yolun Beune'den ayrıldığı ama henüz uzaklaşmadığı noktada, arabayla girilebilir bir yolda *Chez-Quéret'nin Tarihi Mağarası* yazan bir turizm bürosu panosu vardır. Bu panoyu daha önce görmüş, ama ciddiye almamıştık, çünkü seçimlerimize kılavuzluk eden küçük kitaplarda yoktu. O gün yola erken çıkmıştık, öğleden sonra olduğunda Dauphine aşk yuvası görevini görmüştü bile. Yol bizi çekti. Biz de kendimizi yola verdik.

Bana kırbaçlanmış Yvonne'u bahşeden sekiz mucizevi soğuk günden sonra yağmur yeniden yağmaya başladı. Köy yollarında araba lastiklerinin açtığı çukur-

larda sarsılıyorduk, sileceklerimiz çalışıyordu. Falezin yukarısındaydık, yol biraz daha aşağı gidiyordu; yarı yolda bir ev, alışılmış bir çiftlik müştemilatı, kara yağmurda bana devasa görünen bir tahıl ambarı vardı. Hélène'in yerinden biraz daha aşağıdaydı, ama falezin aynı dudağında; arazi, yamaç, soyulmuş kalker, hepsi aynıydı. Beune Irmağı çok yukarılarda evin önünde genişleyen yolu yakalıyor, daha aşağıda suları altında boğuyordu; çamurluydu, yoğundu, iki yakası boyunca büyük soğuklardan kalma asılı buzları yiyordu; ağaçlardan tufanın otuz dokuzuncu gününde sırılsıklam olmuş tüysüz ve çıplak Pech-Merle mamutu gibi su damlıyordu. Hoş bir uğursuzluk vardı bunda. Orada, içim Mado'nun mazbut kabanı ve kot pantolonuyla ısındı, eğlendim. Bakımlı bir bahçenin içinden geçtik, kapıyı çaldık; girin, diye bağırdılar. Büyük mutfakta, pancarların pişerken çıkardıkları tarih öncesinden kalma ve adeta fosilimsi toz kokusu, yenebilir hale gelene kadar eskimiş çamur kokusu acı acı tütüyordu. Balıkçı Jean elinde bıçakla çorbaya sebze soyuyordu. Pırasaların yanında ilaç çantasından çıkmış açık bir Gitane paketi vardı.

Gezip görmek istiyorduk. Kendisi ilgilenmediğini, Jeanjean'ın orada olmadığını ama geç kalmayacağını söyleyerek oturmamızı söyledi. Avlayıp bölgedeki

restoranlara sattığı balıkların geçimine yetmediğini biliyordum: Martres belediyesindeki küçük bir çiftçi olan Jean Lavillatte'ın yanında çalışıyordu; ona çocukluğundan beri ve artık büyümüş olmasına rağmen bugün bile hâlâ Jeanjean derlerdi. Belki Balıkçı Jean'la ikisini daima birlikte düşünürler, ayırt etmek için öyle derlerdi. Ama bu Helène'in yerinde içki içen adamların balık avı ve harman makinası muhabbetleri arasında, ağızda iri bir taş gibi yuvarlanan bu küçültme eki bana tanıdık gelse de, adamı tanımıyordum. Demek burasıymış, Jeanjean'ın yeri.

Balıkçı Jean herhalde sırf bir şey söylemiş olmak için annesini sordu, Mado anında sohbete girdi. Kendine tiryaki havası vermek için bir Gitane yaktı, bacak bacak üstüne atmış, bir eli önü açık kabanının cebinde, büyük bir ciddiyetle konuşuyordu. Genç kızların memelerinin çıkmasıyla aynı zamanlarda edindikleri, tıpkı fiil çekimlerini çalışan öğrencilerim gibi kendilerini gayretle verdikleri bu çenebaz kadın rolüyle doğaldı, sevimliydi. Ayakları kıpırdıyordu, kendisi de. Balıkçı Jean'a çekinmeden bakıyordu. Ama iyi niyeti arada yoldan çıkıyordu: Jean hep gülümsüyor, bu doludizgin laflama arasında soyma işine devam ediyor ve gözünü bıçağıyla kestiği patateslerden ayırmıyordu; ince sivri profili gölgede kalıyordu; az konuşuyor, dünyayı

umursamıyor gibi görünüyordu. Aslında gayet uyanık, canlı, övüngen olan Jean'a yakıştırmadığım sıkıntılı bir hali vardı; belki geceleyin yakındaki Beune'le haşir neşir olmuş olmaktan; ev işleri yaparken yakalanmış olmaktan rahatsızdı; özellikle de sanki ondan daha iyi tanıyormuş gibi ona annesinden bahseden şu genç kızdan—elbette daha iyi tanıyordu, zira ikisi de kadındı—rahatsız olmuştu. Biraz annesinin gözetiminde gibiydi ve annesi on sekiz yaşındaydı. Bu eski ve tatlı dayanılmaz şarkıyı muhtemelen biliyordu ve burnunu patateslere gömüp gülümsemekten başka bir şey yapamazdı. Bu gülümsemeyle oradan ayrılıyor, ırmağa doğru gidiyordu; orada yitip gitmek isteyebilirdi; suyun yakınında pekâlâ mevcut ve diri, ama başka her yerde varlığı meçhuldü, gaipti, içkicilerin ağzında daima hüzünle övülen şanlı bir hayaletti, dev alabalıklarının ve ancak rüyalarda başarılabilecek zıpkın atışlarının anısıydı. Ama buradaydı da: Beune'ün iki kolunun birleştiği Saint-Amand'da, yukarı ırmakta Balıkçı Jean avlanıyor, suyu kamçılıyor, yakaladığı balıkları avuçluyordu, ama daha aşağıda, Martres'da, başkaları gibi, eşek gibi çalışıyordu.

Yağmur pencereye vuruyordu. Büyük saat üçü gösteriyordu. Castelnau'da erkeklerle anneleri hakkında çene çalmayan, belki de erkeklerin karınlarında çö-

reklenmiş olan şey onun sesinde çöreklenmiş olduğu için hiçbir şey hakkında konuşmayan, dolayısıyla her şeyden konuşan ve hiçbir şeyden konuşmayan Yvonne, bu saatte tezgâhının arkasında, bacaklarına sürtünen eteğiyle, belden yukarısıyla belirmiştir. Ucuz tütün satın almaya gelenlere gülümsüyordur. Beune'den geçenler, arkalarında tam teçhizat, üstünden su akan büyük şapkalar altında eğik kafalar, kabanlar altında bileylenmiş bıçaklar, ona doğru kürek çekiyorlardır. Pancarların tatlı toprak kokusuyla uyuyayazdım, onu düşünüyordum, yoldan geçenlerin kasvetli iştahını. Küçük kadının çene çalışını dinlemiyordum artık; buhar tencerenin kapağını arada sırada kaldırıyordu, Balıkçı Jean pırasalara davranıyordu. Kapı açıldı, üstünden su damlayan, Kanada kürklü ve az çok Eflakî kalpaklı bir adam içeri girdi. Üstündekileri çıkardı ve böylece belirdi: onu tanıyordum, bu biraz alt tabakadan zarafeti tanıyordum, bu incelikli, okşayan, şapkayı kafasından alan eli tanıyordum. Yvonne'un yüzünün kızarmasına neden olan Peugeot'lu adamdı bu. Düşlerim cisme dönüştü, gerçek sanılan olayların akışıyla netleşti, Yvonne'un yüzünün değişmesine neden olan, yanaklarına acı veren o tutku gözlerimin önüne geldi. Kanı bir an benim yanaklarımda dolaştı. Neredeyse çoraplarıyla oradaydı. Arkamdaydı, böğ-

ründe ateş, ağzında duman, ırmak salcıları hoyratça tutuyorlardı onu. Jeanjean konukseverlikle, sağlam cüssesiyle, dosdoğru bize geldi, elimizi eski tanıdıkların elini sıkar gibi sıktı, ağzı iştahlı ve keyifliydi; olağanüstü rahattı, bu rahatlık içinde, meşgul bir havada, onu hiç terk etmeyen hafif sarhoş memnuniyetten dem vurdu. Kendinden memnun olduğunu sanmayın ama, ya da bu adamda bir kendine-yeterlik ya da sarhoşluğunun keyfini çıkarırken başkalarını silmeye yönelik bir manevra olduğunu; ona kalsa, o paylaşmayı tercih ederdi, ama onu memnun eden, gözlerini raks ettiren şey onun çok uzağında, erişilemez bir yerdeydi, bize hemen buracıktan konuşsa bile, sanki gidip Beune'de avlanması gereken bir şey gibi. Bu konuda sakin görünüyordu. Memnuniyeti bulaşıcıydı, Balıkçı Jean'ın beyaz dişleri çekinmesiz bir gülümsemeyle parıldadı. Jeanjean ellerini yıkadı, evyenin üstündeki küçük aynaya doğru eğilerek, aynı enerjik memnuniyetle sık saçlarını düzeltti. Ellili yaşlarında olmalıydı, ama diri sarhoşluğu onu gençleştiriyordu. Bir fener aldı ve kabansız dışarı çıktı; yağmur altında koşarak ambara girdi. Bize söylediği gibi, aşağıda bir mağara vardı.

V

Ambarda anlaşılmaz çarklarının kapladığı mekân boyunca uzanan John Deere marka bir biçerdöver vardı. Makinenin yanından dolaştık, duvarın dibinden geçmek gerekiyordu. Altında şasi yoktu, falezle bitişikti. Mağaranın girişi alçaktı, aşağı yukarı Mado'nun boyu kadar: Jeanjean'ın arkasından biz de girdik. Bu ön odalarda resimli bir kuytuyla, muzaffer inekler ya da korkmuş kurtlarla, belli belirsiz bir el resmiyle ya da herhangi bir şeyle karşılaşıp karşılaşmayacağınızı bilmeden dolaşmak, sıradandı, ne eksik ne fazla: fenerin yuvarlarak ışığını takip ederek fayların içinde ilerledik, birtakım kalıntıların uyuduğu bataklarda yürüdük, hiçbir şey anlaşılmıyordu. Kafamızı bir şeye toslamaktan korkuyorduk. Her şey suya batmıştı, soluk renkli kurumuş kil toprak ayakkabılarımızın altına yapışıyor, kokuşmuş kışın yağmurları yukarıdan, binlerce noktadan damlayarak akıyordu; elli yüzyıl önce büyük buzulların çözüldüğü zamanlardaki devasa selleri düşündüm. Yerin üstünden daha tatlıydı aşağısı: bu

sıcak nefes ölülerden daha aşağıda olmanın alışılmış rahatsızlığını artırıyordu, sanki yukarıdaki tonozlara asılı bir hayvan, bu çürümüş kumlar arasında kolayca gezinen, fenerin ışığı ötesinde daima sizden önde giden, ama omuzunun üstünden çenesini size döndürüp dönemeçte sizi bekleyen bir hayvan, size fısıldar gibi— kaotik, lamba söner sönmez cisimleşmeye hazır büyük bir ayaklı soyutlama, Anubis'ten daha sivri, sığırdan daha kalın, ölü koyun başlı, kurt dişli, zifiri karanlıkta hemen önünüzde size bakan evrensel miyasma. Epeyce uzun dehliz boyunca bacalar, orta büyüklükte sahanlıklar vardı. Bunlardan birinde Jeanjean bir an durdu, fenerini duvarlarda gezdirdi ve jeolojiyle ilgili ya da anekdot türünden bir şeyler söyledi, ama daha ileri gitmekte acele ediyordu. Şimdilik insani yerleşim izi görülmüyordu. Mado'nun biraz rahatsız olduğunu tahmin ediyordum, bana sıkıca sarılmıştı ve sendeliyordu; dik bir kumluk yolun yukarısında yorulmaya başlamıştı, Jeanjean küçük bir trafo kutusu açtı, bir elektrik sayacı göründü, şalteri kaldırdı. Işıklar altında devasa bir salon ortaya çıktı.

Etkileyiciydi. Çıplaktı. Tamı tamına eski bekârların tepelerinde boynuzlarla, yürekleri meşalelerde hoplarken girdikleri anki Lascaux kubbesiydi bu; önlerindeki bembeyaz, iliksi, kaygan, çok az pürüzlü, yine de par-

maklarının uçlarıyla dokundukları bu kalsitler, içinden sükûnetle saflık taşan şu "ay sütü" (*mondmilch*), sanki kuartz rengi koyu bir şeritle yumrumsu, ağır, esrarlı bir tavan arasında bir resim sehpası gibi, yalnızca onlar için açıldığı andaki gibi Lascaux. Karanlıkta önünüzden giden aldatıcı her zaman aldatmaz, iki geçit ya da iki kaya kırığı arasında kemiklerinizi kırdığınız zaman olduğu gibi, evrensel miyasmanın iyilikleri de vardır. Resim yoktu. Çömelmiş bekârların kafalarındaki düşünceyle evlenip, gebe kalıp, aşıboyasından bastonlarını kırıp ağaç kömürünü bir su birikintisinde kardıkları, susup, geyik boynuzlu şapkalarını yana bırakıp, ya da belki alıp ellerinde çevirip, şapkaya bakarak küçük bir çocuk oldukları zamanı düşündükleri; günün birinde ölmeleri gerekeceğini, kadınları ve yemeyi, kafalarında boynuzlarla blöf yapmayı sevdiklerini, ama bu merhametli ve tatmin olmak bilmez tanrıların şu anda kendilerine baktığını, onların ağızlarından nefes alıp verdiğini, onların neşelerini yaşadığını ve az sonra onları o neşeyle ayağa kaldırıp duvarlara yönlendireceğini düşündükleri; kendi iradelerinden değil ama ellerinden emin, kadınlardan daha yaralı, onlar gibi hoplamayı seven, neşeli, kadınlar gibi avlanan kızıl inekler çizdikleri andaki Lascaux. Yaşlı bekârlar da yoktu, onların yerine Jeanjean vardı. Orada dura-

kalmış, projektörlerin ışığında iyice görülebiliyordu. Hiçbir şey söylemedi, kendinden memnun, bu tufan kızının yüreğinde toprağa tutunmuş, onun tüketilemez aklığında titreşiyordu. Benim arzum da Yvonne'a tutunuyordu. Yapay ışık saçlarının donuk yelesine ışıltı veriyordu; yeşile çalan, düşük omuzlarından dökülen bol yün kazağı da haleliydi, elleri aşağıdaydı. Yavaş ve biraz teatral bir jestle elini yukarı kaldırarak, ordaki her şeyi işaret edercesine, "Gördüğünüz gibi," dedi, "hiçbir şey yok." Gülümsüyordu, ama ciddiydi, azıcık resmi, sarhoş gözleri susuzluk içinde, hassasiyetle, mağara duvarlarında dolaştı. Kalsite yaslanmış Mado, düzelttiği kabanının içine daha bir sokuldu, ağzı açık şaşakalmış, ona bakıyordu. Adam birdenbire bize sırtını dönüp başka bir galerinin açıldığı sahanlığın dibine doğru yürüdü, biraz eğilmiş, daimi meşguliyetinin telaşıyla; sanki kendi kendine konuşur gibi ekledi: "Hiç, ama hiçbir şey." Galeriye girmişti bile. Mado pofluyordu.

Daha az ışıkla da olsa aydınlatılmış olan diğer salonlar, çıkmazlar ve kuyularda da insana dair iz yoktu: yalnızca bembeyaz kalsit üzerinde birkaç ayı pençesi ve turizm bürosunun panosuna gerekçe olan ve tedbir işlevi gören, özenle bakım yapılan küçük dizboyu vitrinlerde sergilenen, Jeanjean'ın dediğine göre ayılardan, tilkilerden ve kurtlardan—atalarımızın yeraltında yal-

nız olarak temsil etme âdetinde olduğu ve mandaların, atların, mamutların ve sığırların çift çift oluşturduğu şu devasa çemberlere sırtını döndüğü için tarihçilerin *üçüncü hayvan* adını verdikleri şu alacakaranlık kaçkınlarından birinden—gelen oldukça çok sayıda fosil kemik, ayak kemiği ya da omur. Jeanjean hâlâ neşeliydi, keyfi yerindeydi; hangi kemiği nasıl bulduğunu anlattı; Mado açık açık gülüyordu, dalga geçmiyordu, bu törensi ciddiyet, yerin altında boş yere yakılan bu lambalar, kılavuzumuzun baştan çıkmış söylemi ve kaybettiğimiz zaman, onu hoş karşıladığı bir şaka gibi şapşallaştırmıştı: muhtemelen az sonra arabada bana Jeanjean'ın şişinmiş bir tip olduğunu söyleyecekti. Ama gıdıklanmıştı da, baştan çıkmıştı. Ona başka bir yerden bakıyor ve benden çok onunla konuşuyordu, neredeyse işbirliği içinde. Vitrinlerin ötesinde yemyeşil bir havuza dökülen bir akıntı vardı; Beune'e akıyordu o da. Jeanjean bu tarafın toprağını temizlediği zaman gölette bembeyaz ve kör sazanlar, yüzyıllardır karanlıkta yumurtlayan gözleri kocaman açık albino balıklar bulduğunu anlattı; elektrikten ölmüşlerdi. Mado'nun gözleri gölete dalmıştı, rüya görüyordu. Alışılmış çıkmaza gelmiştik, kanallar tükenmişti, bu kadardı. Jeanjean çabucak sessizce geri geldi, Mado ayak sürüyordu. Beyaz yumrunun üzerinden ok gibi geçti; sonra dar geçitler,

girişler ve nihayet en son geçit, John Deere ve duvar. Yağmur daha az yağıyordu. Yükselen gri gökyüzü olduğundan büyük görünüyordu; bir otlakta tüysüz bir midilli otluyor, Eflak bataklıklarında terk edilmiş küçük bir tatar atı gibi, titriyordu. Kış gibi yalnız, zavallı hayvan işedi. Köknar ağaçlarının ardında bir çan kulesi gördüm. Castelnau'nun kilisesiydi. Şaşırdım; Jeanjean'ın dediğine göre aslında çok yakındık, yola aldanmamak gerekiyordu, yolun kıvrımları uzaklığı çarpıtıyordu ve koruluğun içinde Chez-Quéret'ye yarım saatten az zamanda bizi ulaştıracak binlerce patika vardı. Coğrafyanın öngörülemezliği onu eğlendiriyor olmalıydı. Castelnau'ya baktı. Coşkuluydu.

VI

Zor da olsa bir itirafta bulunmalıyım: Bernard'a eziyet ediyordum. Tatlı, kötülüğü olmayan, çok uslu bir çocuktu. Onu gerçekleşmemiş bir evlilik sonucu eşini terk ederek—ya da terk edilerek—doğurmuş olan annesi ona tapıyordu. Bu fazladan ten için saklı kalmış sevgisi vardı, ama dediğim gibi bu pek işine yaramıyordu. Arada sırada görüyorum onu, anılarımda: okulun girişinde oğlunu beklerken, uzun bacakları üstünde tünemiş, pür dikkat, sıkıcı dedikoducu anneler arasında mutlu, herkesten daha uzun, hiçbir şeye kalbini kaptırmadan onlarla canlı canlı konuşurken, çocuğun başına küçük bir şapka takarken ya da çene çalarken, elini çocuğun omuzuna koyarken, sonra uzaklaşarak ona elini uzatırken; ama elbette en iyi gördüğüm, onun yanı sıra küçük adımlarla yürüyen uslu minik bacaklar değil, yün boneyi tutan yumuşak elleri, çocuğa tatlı sözler söylerken peltekleşen kalkık dudaklı ağzı, upuzun bacakları ve salınan kalçaları. Annesi sarılmak için ona doğru eğildiğinde Bernard kollarını uzatıp yanaklarını, koca-

man sikkelerini avucuna alırdı; kadının kuzguni saçı çocuğun yüzünü okşar, tarağı yüzünden yavaşça kayar, açığa çıkarırdı; ve annesiyle birlikte bir yanında okul çantasıyla yürürken Bernard'ın bir eli annesinin dizinin arkasından eteğini çekiştirir, çoraplarına sürtünürdü. Eninde sonunda ben de tapıyordum Bernard'a. Fazla konuşmazdı, yaşına göre tuhaf biçimde sakınımlıydı: dingin ya da sönük hiç değil, ama yoğun bir biçimde düşünceliydi, sanki tam hamle sırasında durmuş gibi, yetişkinleri kibarlıkla değil ciddi bir dikkatle izlerdi. Yuvarlak gözleriyle muhtemelen anlamaya çalışırak insana derin derin bakardı, ama gayretindeki ciddiyet ve derinlik sizi sizden önce anlamış olduğu, öngördüğü ve hatta affettiği izlenimi verirdi. Belki de yalnızca bir izlenim değildi bu. Belki de nihayetinde her şeyi anlamıştı, zira anlaşılacak çok bir şey yoktu: ona her gün Noel'di ve bu çokyönlü zenginlikle evrensel temas, bu kraliçe havası ve orospu topukları, daima üzerine eğilen gökten düşmüş bu güzel et, çocuk bezlerini çıkaran, daha sonra okul çantasını, beslenmesini hazırlayan parmaklarında hazzı tanıdığı bu eller, ona sözsüz, acılı ve tutkuyla baştan çıkmış bir bilgi aşılamıştı ve oynamaya, ya da öyle derler ya, kendini yormaya ihtiyacı yoktu; küçük koltuğunda kalıp biraz da endişeyle bu bal ve sütün akmasına bakabilir, kendisi için yapılan bu

sarfiyatı anlarında canlandırabilirdi. Ve bal ve sütün kaynağının bir yerde kendisi için olmadığını biliyordu. Elbette bu eteğin kaldırılabileceğini biliyordu, ama bu etek onun için belli bir yerde, yani çoraplardan daha yukarıdaki o kesin ve belirsiz sınırlarda, büyük armağanın vermemenin ve verilemeyişin acısına dönüştüğü yerde bitiyordu; bu armağanın, bu reddin ötesinde, elbise dolabını da kakaolu süt ile kâselerin durduğu mutfak dolabı kadar yakından tanıyor, Balıkçı Jean çantasının içini ne kadar biliyorsa o da onu o kadar biliyordu; bu astarları, ayna önünde iç çamaşırıyla topukları takırdatarak sinirli sinirli gidip gelmeleri biliyordu ve küçük koltuğunda oturmuş, ciddiyet dolu dikkatiyle izliyordu. Giyinip süslenmenin ne olduğunu biliyordu. Annesinin alttan alta titrediğini görüyordu ve genç gözlerinin yaşlı bakışıyla onu sırtında pardösüsüyle geceye doğru yollayacak olan tutkuyu, birdenbire parlayan alevi öngörüyordu—Jeanjean biçerdöverin ardında sahip olduğu hiç'e, *Nobody* kalsitine yaslanmış onu beklediği, ay ışığında kestirmelerden geçerek aniden çıkagelen makyajlı yüzü, gece için yapılmış saçını eline aldığı, pardösüsünü usulca açarak usulca onu kımıldattığı, sütünü aldığı, onu ayağı burkulmuş, yumuşak eli duvarda sıyrılmış halde ambarda kıvrandırdığı gece. Ve Bernard küçük koltuğundan kulağını kabartmış, köpek-

lerin homurdanmalarını duyuyor, şahinin çığlıklarını duymuyordu. Ama izlerini görüyordu, yaralı dudakları, çiğnenmiş gözleri, altı çamurlu iskarpinleri, bazen de, solgun yanaklarıyla gece yarısı eve döndüğünde, büyük izi, kara balı, likörde kabarmış böğürtlen izini görüyordu ve odasının kapısını biraz açarak uyanmış numarası yapıyor, ya da gerçekten uyanıyor, çıkarıp yere attığı ipekler ayaklarına dolaşmış annesine, kara balın ne olduğunu soruyor, o ise "bir şey değil, gerçekten, hiçbir şey değil," diyerek, ona doğru eğilerek, ağlayarak, ya da gülerek, ağız dolusu öpüyordu onu. Ve ona yaslanarak, bu güzel kurban bedenine diğeri gibi, Jeanjean'dan başka bir biçimde ama onun kadar severek sarılarak uykuya dalıyordu, zira sevgi çeşit çeşittir. O uykuya dalıyordu, ay ışığı altında horozlar kara deliğe düşmeden önce ötüyor, duymadığı küçük bir tilki kaçıyordu, çünkü tilkiler yalnızca rüyalarda havlar. Yani bütün bunlar vardı Bernard'da, gözlerinde görüyordum bunları ve bakışım beni pek yanıltmazdı. Ve bütün bunlar yüzünden canım çekince ona kötü not veriyordum, kenardan dokunuyordum bütün bunlara. Karakterimdeki rahatsızlık ve gıcıklanma doruğuna varıyordu. Ve elbette Yvonne'un bu haksızlıkların hesabını bana sormaya gelmesini bekliyordum. Ama o önemsiz şeylerle kendine eziyet eden ve herkesin ge-

leceğinin dikte notlarına göre belirlendiğini düşünen annelerden değildi; Bernard'a sevgisi çok daha yaşlı bir sevgiydi, benim kırmızı mürekkeple yaptığım bilgiç karalamalara bakmıyordu bile, o da rengeyikleri çağındandı: gelmedi.

Çok net bir anım var. O yıl Noel'de Bernard'ın bir bisikleti olmuştu. Tatilde onu *Chez Hélene*'in önündeki dik yokuştan çıkarken birçok kere gördüm; bu fazladan ten pedala iyi basmak için var gücüyle uğraşıyor, küçük aletin üstünde, elleri sımsıkı, dirsekleri biraz yukarıda, tuhaf, başı ciddiyetle eğik, kendini helak ediyordu. Oradan yalnızca bana görünmek için geçtiğini düşündüm, Noel Baba'nın ona bir bisiklet getirdiğini, yani bunu az çok hak etmiş olduğunu ve öğretmenle arasında küçük bir yanlış anlaşılma olmuş olsa bile çok da fena bir çocuk olmadığını bana göstermek için geçtiğini. Bacaklarındaki tüm kuvvetle yokuşu çıkarak güzel hediyeye layık olduğunu göstermeye çabalıyordu; ve pansiyonun önünde nihayet benimle karşılaşırsa, yokuştan nefes nefese kalmış bir halde, biraz mütevazı ama kendinden emin, sihirli bir edayla bana selam verirdi, sanki Noel Baba'nın büyük cömertliği bu inatçı öğretmene de uzansın, o da bundan nasiplensin diye. Ama Noel Baba annesini kıskanmıyordu. Duymazlıktan geldim, cevap vermedim.

Bu bisiklet cinleri tepeme çıkarıyordu, sanki tüm fenalığım ve suçluluğum şu üç alüminyum parçada cisimleşmişti. Bende acıma uyandırıyordu, dayanamıyordum ona; ve Yvonne'un Perigueux'de bir pazar yerinde bu nesneyi seçtiğini, omuzunda kürek tutan bir kraliçe gibi sırtında bu çirkin paketle oradan çıktığını hayal etmek istemiyordum. Dersbaşı ettiğimiz sabah küçük oğlan umutsuz bir girişimde bulundu. Okula doğru yürüyordum, az bir yolum kalmıştı; muhtemelen yolumu gözleyen Bernard gelip yanımdan bisikletiyle geçti, durdu, beni bekledi ve bacakları iki yanda ayakları yerde bisikleti iterek, hiç konuşmadan, gözünün ucuyla, büyük bir düşüncelilikle, ama bu sefer beklentiyle ve biraz da kaygıyla bana bakarak, hizamda yürümeye başladı. Ben burnumu havaya kaldırdım. İçim kaynıyordu, bir adilik yapmam lazımdı; sonunda onu görmeye gönül indirdim ve bisiklet hakkında hiçbir şey demeden, notlarının sokaklarda koşturmasına izin vermediğini söyledim; dahası, şu anda nezaketsizlikleriyle öğretmeninin canını sıkıyordu. Büyük adımlarla uzaklaştım; girişte arkamı dönünce onu orada, aynı yerde durmuş, elleri gidonda, başını eğmeden, böyle zamanlarda çocukların yaptığı gibi, herkesi dünyanın adaletsizliğine tanık edercesine, içlerinden Tanrı'yı ve annelerini çağırarak, kocaman buruşmuş bir yüzle

ağlarken gördüm. Bisikletin Noel Baba kadar yararsız kaplaması ellerinin altında parlıyordu. Neredeyse ben de ağlayacaktım.

İşte böyle, sınıfta, masamda, bütün bu öne eğilmiş, çabaya dalmış kafaların—ki aralarında, bu sağı solu belli olmaz hakkaniyetsiz öğretmenin varlığını perde perde örten, altında külotla süslenen, topukları üstünde fır dönen, ruj süren, kara bal sürdürmeye koşan Yvonne'un imgesini barındıran Bernard'ın kafası da vardı—üstünden dipteki vitrine bakarak, bıkmak bilmez yağmurun devasa pencerelerinden oluk oluk aktığı bu sınıfta elimde tuttuğum güç, yaşlı bekârlarınkiyle tamı tamına aynı güç değildi, çünkü benimkinden karanlıklarda sıçrayan dev inekler ve yalnız kurtlar gibi görünür bir şey türemiyordu; ama buna yakındı da, çünkü hiç durmaksızın, keyfe keder, Marlboro paketi gibi kırmızı kaşeli beyaz büyük bir canlı form yaratıyor ve kurt dişlerimi ona geçiriyordum. Altında ondan süt emen danaya da. Ve vitrinlerindeki keçisakallılar beni muhtemelen kınıyorlardı çünkü bu onların rolüydü, çünkü onlar küçük yaştan beri, bunun üstünü örtmek, süslemeli dev başlangıç harfleri altında bunu gizlemek için, *yuvarlak yazıyı, melez yazıyı, Roma yazısını* büyük uğraşlarla öğrenmişlerdi; ama beni bağışlıyorlardı, çünkü zamanında, keçisakallarının altında bugün

mantolardan taşanlardan daha yağlı, fistanlardan daha kalın baldırlar olmuştu kurt dişlerini geçirdikleri. Diğerleri, pisibalıklarını yontmuş ve saplamış olanlar, onlar da, tıpkı pisibalığı yapmayı hor görenlere ve yaşadıkları deliklerde güzel kalçalı kadını resmeden, bu hayvani rüyada hüküm sürenlere görünürde saygı duyup, onları gizliden gizliye kınadıkları gibi, beni de hem kınıyor, hem de bana saygı duyuyorlardı. Ama Bernard'a hükmettiğim söylenemez, çünkü benziyorduk: o da acı çekiyordu kuşkusuz, ama onun acısının ardında, gereksiz nesnelerin hesabını yaptığı yanlış hesabın ardında, bir bisiklet, astığı astık kestiği kestik bir öğretmen, Jeanjean'ın biçerdöveri ve annesinin tuhaf biçimde en güzel giysileriyle görmeye gittiği Jeanjean'ın kendisi, Noel Baba ve bir yerlerde, yani Perigueux'nün bir süpermarketinde ekmek parası için çalışan ve arada sırada onu tatilde yanına alan gerçek babası vardı; bu eksiklik yükleri altında elinde tüketilemez bir bolluk vardı; kuşkusuz acılı bir bolluktu bu, çorapların üzerinde bitiyordu, her ne kadar kateşizmanın Tanrı'sı gibi, görünmez, istemli ve tekparça bir şey için—ve yalnızca onun için—yine orada, çorapların yukarısında doruğuna çıksa da; diz arkasını, dopdolu yanaklarını ve kocaman altın sikkelerini kucakladığı bir bolluk. Ve benim iki çıkarma işlemi ya da iki paragraf arasında

burnumu havaya kaldırmam gibi, o da pencereden olduğumuz yerde rüya görebilmemiz için dünyayı örten yağmurun ardında, bu bolluğa, her şeyin serbest olduğu şu gri perdenin ardındaki rüyalarımızın doyumuna bakıyordu.

Sular yükseliyordu.

Bir akşam, havada, geldiğim gecekine benzer kalın, durağan ve sanki sıcak bir sis vardı. Balıkçı Jean iki hempasıyla birlikte içeri girdiğinde soğuk etlerimi yiyordum; su geçirmez üstleri sanki üzerlerine üflenmiş gibi mattı. Karınlarındaki çantalar tıkabasa doluydu. Daha kapıdan girer girmez neşe saçan Jean tatlı tatlı gülüyordu, uyandıracağı etkiyi ölçerek, biraz yapmacıklı bir yavaşlıkla hareket ediyordu, yavaşlığının altında sabırsızlığı kıpır kıpırdı: içki içenlerden çıt çıkmadı, onlar da gülüyor, kadehlerini yavaşça masaya koyarak sabırsızlıktan çatlıyorlardı, Jean'ın oyununu oynuyorlardı. Jean çantasını, kayışlarını göstere göstere tezgâha koydu ve eliyle, kendinden emin ama sanki yasayı çiğneyen ve bunu yaparken kendini yücelmiş hisseden bir kimsenin hafif kışkırtıcı bir jestiyle, iki sazan çıkardı, onları, tıpkı bir Arawak'ın ya da bir Mohikan'ın, yalnızca rüyalarda görülen büyük mersinbalığını solungaçlarından tutarak havada salladığı gibi salladı. Bu bildik sazan değildi, dağınık büyük pullu aynalı sazan

da değildi; pulsuz, su gibi kaygan, parlak ve çırılçıplak pulsuz sazandı. Parlıyor, antik kırmızı odanın küçük ışığı altında değişiyordu. Balıklar tok seslerle birer birer tezgâhın üzerine koyuldu. Jean'ın arkadaşlarında da vardı, onlar kendilerindekileri daha bir tevazuyla gösterdiler, biat edenlere uygun düştüğü gibi, yalnızca şampiyonla rekabet etme şerefine nail olduklarını göstermek için. Jean'ın gözünde kötücül bir kıvılcım vardı, dişleri parlıyordu, daha bitmemişti; dudağının ucuyla, bunları nerede tuttuğunun tahmin edilmesini istedi. Hemen bazıları Küçük Beune'ün üzerinde Saint-Amand yakınlarındaki göletten bahsetti, orada pulsuz sazanlar ve başka balıklar hareketli suların uzağında uyur, koyu karanlıkta görünmeden titrek titrek parıldar, yavaş yavaş çamur yutar, etleri de ağzınızda tartamayacağınız kadar yumuşak, dilinizden kayan tatlı bir et olur. Ama değildi. Orada değildi, aşağıda Dordogne'un sularının orda değildi. Jean bir an sazanlara baktı ve sonra kafasını şiddetle bize doğru çevirerek: "Orada tuttum bunları, aşağıda," dedi. "Beune'den iniyorlar." Chez-Quéret'ye doğru hasırotları arasında timsahların sürünmesi bile insanı bu kadar şaşırtmazdı. Eski zamanların mucizeleri gibi bir şeydi bu. Balık yağmurları, Vézère'de süzülen mersinbalıkları; banyo yaparken kızışmış bir adama yakalanan, hiddetle kuy-

ruklarını vururarak küvetin suyunu tavanlara fışkırtan, çığlık çığlığa kaçışan çıplak kraliçeler—sazanlar. Helene düşüncelere dalmış halde balıkları alıp evyede temizlemeye gitti. Suyu açtı. Düşünüyordu, Jean da düşünüyordu, içi açılan bütün balıkların rengi olan pembeliğe baktılar. Aşağıda sazanlar akıntı boyunca ilerliyor, oldukları yerde tutunamıyor, savruluyorlar, beyaz derileri çakıllarla yırtılıyormuş; sonunda Balıkçı Jean sisler altında onları bir hamlede almış, pösteki gibi şişmiş, çatlıyorlarmış, çeneler açık, aç. Karadan yürüyerek geçenler sazlıkların arasında onları çimenlerin üstünde çırpınırken, can çekişirken görmüşler. Beyaz dişleri görünüyormuş. Helène bir şişeyle evyeye biraz su döktü, varil kokusundan, izmarit kokusundan daha güçlü bir çamaşır suyu kokusu çıktı. Başka bir yerde Jeanjean hiçliği bileyliyordu, onun ellerinde başka sazanlar titriyordu, onlara su döküyor, bu köpükte onları belirsiz bir süre için canlandırıyor, solungaçlarından tutarak havada tutuyor, yeniden suya daldırıyordu; Yvonne bu küvette ağzı açık acılı bir şarkı söylüyordu, belirsiz bir sürede ölecekti, bunu söylüyordu. Balıkçı Jean rom içiyordu, tatlı tatlı kafa sallıyordu, gece koyuluyordu. Sugeçirmezler çıkıyor, dışarıda sis birdenbire üstlerine üstlerine üflüyordu. Hélène'in elleri önlüğün içinden balığı hissediyor, tutmayı bilen oğluna bakı-

yordu: büyük mersinbalığını gördüğünüzde diğerlerinin nerede olduğunu da bilirsiniz, o bunu size rüyada söylemiştir. Bernard gözlerini, kapkaranlık odasından daha aydınlık sise açmıştı. Nihayet hepimiz uyuduk, Beune akıyordu.

Romanın anlatıcısı Lascaux yakınlarındaki köye geldiğinde yirmi yaşındadır. Eylül yağmurlarının gri perdesi ardında genç ilkokul öğretmeni, köy evlerinin gizli kuytularında saklı arkaik bir düşe kapılır gider: Dünyanın ta en başından beri var olan o şey, o köyde de hüküm sürmektedir: İki evreni birbirinden ayıran cinsellik. Kaba saba yıkıcı erkeklerinkiyle, yazarın iki kadın etrafında maharetle ördüğü kadınlarınki. Aynı bedende iki ayrı kadın: Pansiyoncu, tipik anne Hélène ve anlatıcıda yakıp kül edici bir şehvet ve karmaşık duygular uyandıran güzeller güzeli Yvonne.

KİTAPTAN

İnsanın verebileceği hiçbir şeyi olmadığını sandığı, onca bolluk, bacaklar, memeler, altın sikkeler ve eteklerin çığlığı karşılığında verecek bir şeyi—hele insanı karnından ustalıkla güden şu yakışıksız şeyi hiç—olmadığını sandığı yaştaydım. Dahası, kadınlarda size yönelik arzunun uyanmasının onlara dikkate değer ya da önemli şeylerden, şarkılardan, sanattan, politikadan, güncel konulardan söz etmenize, ya da bu konularda konuşamıyorsanız, en azından bütün bunlardan çakozladığınızı belirtmenize bağlı olduğunu sanan şu saçma, tutuk kuşaklardandım; gerçi ben hoş bir gençtim, sevilesiydim muhtemelen ve beni karnımdan güden şey onu ikna etmeye pekâlâ yeterdi— ya da daha doğrusu yetebilirdi, eğer, öğreneceğimiz gibi, kalbi başkasının olmasaydı.

9 789944 494595

Fiyatı: 8 TL

KAPAK RESMİ: BANU BİRECİKLİGİL